

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 15 (755) ■ 22 aprel 2015

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Bakı Su İdmanı Sarayı Avropa Oyunlarına tam hazırdır

Aprəlin 20-də Bakı Su İdmanı Sarayının açılışı olub. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı, «Bakı-2015» ilk Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyeva açılışda iştirak ediblər. Dövlətimizin başçısı Su İdmanı Sarayının rəmzi açılışını bildirən lenti kəsib, yaradılan şəraitlə tanış olub.

Görülən işlərlə bağlı ölkə Prezidentinə məlumat verilərək bildirilib ki, 6 hektar ərazisi olan bu nəhəng idman qurğusu yüksək keyfiyyətlə inşa edilib və artıq istifadəyə hazırdır. Paytaxtın Bayıl qəsəbəsində, Bakı Bulvarının yeni salınan hissəsində yerləşən və ümumi sahəsi 72 min kvadratmetr olan Su İdmanı Sarayı Beynəlxalq Üzgüçülük Federasiyasının tələblərinə tam cavab verir.

Sarayın interyerində həyata keçirilən işlər də yüksək keyfiyyətlə başa çatdırılıb. Burada tikintidə ən müasir avadanlıq və inşaat materiallarından istifadə olunub. Sarayda inşaat işlərinin gedişi ilə bir neçə dəfə tanış olan, tikintinin keyfiyyətlə aparılmasını diqqət mərkəzində saxlayan Prezident İlham Əliyevin tapşırığı və tövsiyələrinə müvafiq olaraq, bu nəhəng idman qurğusunun arxitekturası müasir üslubu və gözəlliyi ilə seçilib.

Su İdmanı Sarayında üç hovuz yaradılıb. Uzunluğu 50, eni 25, dərinliyi isə 2,5 metr olan hovuz su idmanının müxtəlif növləri üzrə yerli və beynəlxalq səviyyəli yarışlar üçün

nəzərdə tutulub. Əsas zaldakı hündürlükdən suya tullanma hovuzunun uzunluğu 25 metrdir. Burada hündürlüyü 1, 3, 5, 7,5 və 10 metr olan beş pilləli suya tullanma platforması inşa edilmişdir. Hovuzlar Beynəlxalq Üzgüçülük Federasiyasının rəsmi tərəfdaşı olan İtaliyanın «Myrtha Pools» şirkəti tərəfindən yaradılıb.

Bildirilib ki, Bakı Su İdmanı Sarayında yarışları eyni vaxtda 6 mindən çox tamaşaçı izləyə biləcək. Bundan əlavə, sarayda öil tamaşaçılar, VVIP, VIP və media bölmələri inşa olunub. Binaanın dam örtüyünün bir hissəsində «SKY LIGHT» xüsusi pənaroram şüşə panellərindən istifadə edil-

lib. Bu şüşə panelləri, eyni zamanda, günəş enerjisini elektrik enerjisinə çevirmək funksiyasına malikdir. Buradan əldə edilən elektrik enerjisi sarayın bəzi sahələrinin enerji təminatına yönəldiləcək.

İlk Avropa Oyunlarına hazırlıq işlərinin gedişi ilə bağlı Təşkilat Komitəsi fəal iş aparır. Komitə tərəfindən təşkilatı işlər yüksək səviyyədə həyata keçirilir. Avropa Oyunlarına hazırlıqla bağlı işlərin beynəlxalq standartlara uyğun şəkildə vaxtında və yüksək keyfiyyətlə aparılması Təşkilat Komitəsinin sədri, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın daim diqqət mərkəzindədir. Avropa

Oyunlarının Əlaqələndirmə Komissiyasının müxtəlif vaxtlarda keçirilən iclasları hazırlıq işlərinin yüksək səviyyədə aparılmasında xüsusi önəm daşıyır.

Prezident İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Su İdmanı Sarayının 150 yerlik restoranında yaradılan şəraitlə tanış olublar. Sarayın binasında Avropa Olimpiya Komitəsinin və Beynəlxalq Üzgüçülük Federasiyasının tələblərinə uyğun olaraq funksional və köməkçi sahələr yaradılıb. Binada üzgüçülər üçün xüsusi məşq platformaları və avadanlığı quraşdırılan fitnes - akrobatika, ağır atletika zalları mövcuddur. İkinci zalda məşqlər üçün üzgüçülük hovuzu inşa olunub. Hovuzun uzunluğu 51, eni 20 metrdir.

Dünyada idman ölkəsi kimi tanınan, Olimpiya hərəkatına dəstəyi dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri seçən Azərbaycanda bu cür infrastruktur layihələrinin icrası ölkəmizin gücünü göstərir. İlk Avropa Oyunlarına hazırlıq işlərinin mühüm mərhələsi olan Bakı Su İdmanı Sarayının inşası bir daha bu mötəbər beynəlxalq idman tədbirinin yüksək səviyyədə baş tutacağına əminlik yaradır.

rəsmi xronika

İki ölkə arasında münasibətlər məmnunluq doğurur

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 20-də İran İslam Respublikasının müdafiə və silahlı qüvvələrə dəstək naziri Hüseyin Dehqanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı iki ölkə arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurlu inkişafından məmnunluğunu ifadə edib, İran Prezidenti Həsən Ruhani ilə müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində görüşlərinin önəmini bildiren Prezident İlham Əliyev birgə sözlər nəticəsində əlaqələrimizin müxtəlif sahələrdə yüksək səviyyəyə qalxdığını qeyd edib.

Nazir Hüseyin Dehqan ulu öndər Heydər Əliyevin İran-Azərbaycan əlaqələrinin memarı olduğunu qeyd edərək, bu gün Prezident İlham Əliyevin göstərdiyi siyasi iradə və qətiyyətin münasibətlərimizin gələcək inkişafı üçün möhkəm zəmin yaratdığını bildirib.

Görüşdə hərbi-texniki əməkdaşlığın perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan-Rusiya əlaqələri yüksək səviyyədədir

Aprəlin 20-də Prezident İlham Əliyev Rusiyanın «Rostex» Dövlət Korporasiyasının baş direktoru Sergey Çemezovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Sergey Çemezov Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırıb, rəhbərlik etdiyi «Rostex» Dövlət Korporasiyasında aparılan struktur islahatları və həyata keçirilən işlər barədə məlumat verib.

Görüşdə Azərbaycan ilə Rusiya arasında əlaqələrin çox yüksək səviyyədə olduğu bildirilib, müdafiə sənayesi, maşınqayırma, yüksək texnologiyalar, aczaçılıq və digər sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinin salamlarına görə minnətdarlığını bildirib, onun da salamlarını Rusiya dövlətinin başçısına çatdırmağı xahiş edib.

Bakı İdman Sarayı təmirdən sonra istifadəyə verildi

Aprəlin 20-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı, «Bakı 2015» birinci Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyeva Bakı İdman Sarayında əsaslı təmir-dən sonra yaradılan şəraitlə tanış olublar.

Dövlətimizin başçısına görülən işlərlə bağlı ətraflı məlumat verilib. Bildirilib ki, təmir zamanı binanın damı və fasadı, işıqlandırma sistemi yenilənib, ətrafda geniş abadlıq-quruculuq və yaşıllaşdırma işləri görülmüşdür. Müasir tələblərə uyğun yenidən qurulan binada Olimpiya və Paralimpiya oyunlarının keçirilməsi üçün bütün şərait yaradılıb.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verilib ki, Bakı İdman Sarayı əsas idman zalı və texniki binadan ibarətdir. Burada, ümumilikdə, 32 min kvadratmetr sahədə əsaslı təmir işləri aparılıb. Üçmərtəbəli binada təmir işləri ən yüksək səviyyədə, beynəlxalq tələblərə nəzərə alınaraq görülmüşdür. Birinci Avropa Oyunları zamanı bu qurğuda idmanın badminton və stolüstü tennis növləri üzrə yarışların keçirilməsi nəzərdə tutulur. Təmirdən əvvəl tamaşaçı oturmaqalarının sayı 1100 idisə, indi bu rəqəm 1736-ya çatdırılıb. Oturmaq yerlərinin sayının artırılması üçün zalda əlavə olaraq ikitərəfli tamaşaçı tri-

binası inşa edilmişdir. Binada, həmçinin, hakimler, mətbuat nümayəndələri və VIP qonaqlar üçün də xüsusi otaqlar yaradılıb. Badminton və stolüstü tennis yarışlarının keçirildiyi yerlərlə bağlı beynəlxalq federasiyaların tələbləri nəzərə alınaraq, burada xüsusi ağıllı idarəetmə və hava axınına horizontal istiqamətdə bərabər şəkildə paylanan havalandırma sistemləri qurulub. İdman sarayında doping yoxlama otağı, tamaşaçılar, idmançılar və mətbuat nümayəndələri üçün kafelər və digər zəruri bölmələr yaradılıb. Bundan başqa, burada «Bakı 2015» birinci Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin əməkdaşlarının iş və istirahət otaqları, iclas və toplantı zalları da var. İdman qurğusundakı püş-

katma zalı, idarə heyətinin iş, müsahibə, VIP qonaqların gözləmə və yarışları izləmə, beynəlxalq federasiya nümayəndələrinin işçi, səs sistemlərinin idarə edilməsi və yarışların əlaqələndirilməsi otaqları da ən müasir səviyyədədir. Bina daxilində 6 lift şaxtası inşa edilmişdir və müasir liftlər quraşdırılıb. Bununla da fiziki imkanları məhdud olan tamaşaçıların və gələcəkdə paralimpiyaçı idmançıların binanın bütün sahələrindən tam istifadə edə bilmələrinə hər tərəfli imkan yaradılıb. Bina transformator yarımstansiyası, generator və qazanxana ilə də təchiz edilmişdir. Sarayın qaz, su, kanalizasiya, elektrik, rabitə və fiberoptik internet xətləri yenilənib.

Dövlətimizin başçısı Bakı Metropolitenində olub

Aprəlin 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakı Metropolitenində olub. Dövlətimizin başçısı Metropolitenin Nəriman Nərimanov adına elektrik deposunda xaricdən gətirilən yeni qatarlarda yaradılan şəraitlə maraqlanıb.

Bildirilib ki, Metropolitenin qatar parkının yenilənməsi məqsədilə demir yolu infrastrukturunda dünya aparıcı mövqə tutan, böyük nüfuzlu və «Metrovaqonmaş» Səhmdar Cəmiyyətinin səhmlərinin 25 faizinin sahibi olan Fransanın «Alstom» şirkəti ilə ödənilən memorandum imzalanıb. Həmin memorandumun şərtlərinə uyğun olaraq, bu şirkət «Bakı Metropoliteni» QSC arasında bağlanan

müqaviləyə əsasən, 5 vagonadan ibarət üç qatarın alınması nəzərdə tutulub. Artıq iki qatar paytaxta gətirilib.

Bildirilib ki, alınan qatarlar texniki innovasiyalar baxımından 4-cü nəsillə mənsubdur. Bu nəsillə qatarların idarə edilməsi mikroprosessor əsasında həyata keçirilir. Əvvəlki nəsillə qatarlardan fərqli olaraq, yeni qatarların dartı mühərrikləri dəyişən çərçəyənlə işləyir. Köhnə vagonların çəkisinə gəlinə, əvvəllər bu göstərici baş vagon üçün 38, aralıq vagon üçün 36 ton təşkil edirdi. İndi isə yeni nəsillə vagonlarda baş vagonun çəkisi 34, aralıq vagonun çəkisi 29 tondur. Yeni nəsillə vagonların bəzi paslanmayan metaldandır və bu qatarlarda əvvəlkilərdən fərqli olaraq vagonlararası birbaşa keçid var.

Bütün vagonlarda daha mükəmməl havalandırma sistemi quraşdırılıb. Vagonların salonunda «hərəkətli sətir» sistemi və təhlükəsizliyin təmin edilməsi üçün müşahidə kameraları qoyulub. Qısa vaxtda Bakı Metropoliteninin infrastrukturunun beynəlxalq standartlara uyğun yenidən qurulması istiqamətində görülmüş əhəmiyyətli işlərdən biri də burada Diaqnostika Kompleksinin yaradılmasıdır. Belə ki, xaricdə istehsal olunan ən müasir serverlər və fasiləsiz çərçəyə təminatı, lazer optik sistemləri, çərçəyə çeviriciləri, işçi kompyuter avadanlığı, GPS - koordinasiya qurğusu və digər müasir sistem və qurğularla təchiz olunmuş Diaqnostika Kompleksi qatarların hərəkətinin tam təhlükəsizliyini, səliştiliyini və səmərəliliyini təmin edəcək.

Yeni nəsillə vagonların tutumu 330 sərnişin təşkil edir. Köhnə vagonlarda isə bu rəqəm 308 idi. Bu texniki göstəricilərdən göründüyü kimi, müasir tələblərə cavab verən yeni qatarlar ən müasir texnologiyaya, idarəetmə üsuluna malik olmaqla, sərnişinlərin rahat və təhlükəsiz daşınmasını yüksək səviyyədə təmin edəcək.

Bakı Metropolitenində aparılan abadlıq işləri nəticəsində depo ərazisindəki park da yenidən qurulub. Burada depo işçiləri üçün yeməxana və ehtiyat avadanlıq saxlanma böyük anbar kompleksi tikilib.

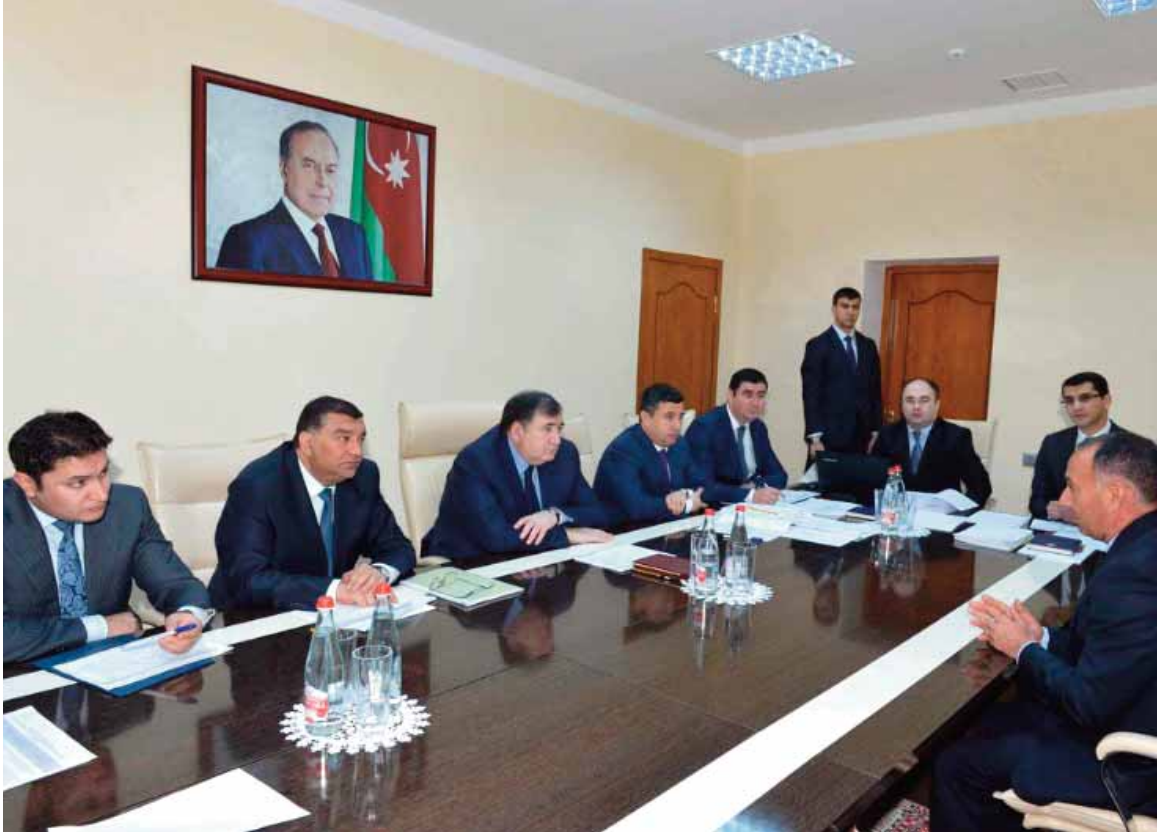
2 Vergilər naziri Ağdamda vətəndaşları qəbul edib

3 E-ticarətin vergiyə cəlb olunması üzrə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə ehtiyac var

4 Əlavə dəyər vergisinin vergi daxilolmalarında payı

5 Nağdsız ödənişlər sisteminin əhatə dairəsi genişləndirilir

Vergilər naziri Fazil Məmmədov Ağdamda vətəndaşları qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına və tövsiyələrinə uyğun olaraq, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşları qəbul edir, onların qarşılaşdığı problemlərin həllinə kömək göstərirlər. Aprel ayının 17-də vergilər naziri Fazil Məmmədov Ağdam rayonunun Quzanlı qəsəbəsində vətəndaşları qəbul etmişdir. Ağdam, Törtər, Ağcabədi və Laçın

rayonlarından olan vətəndaşlar üçün təşkil edilmiş qəbulda vergilərin hesablanması, ödənilməsi, nəzarət-kassa aparatlarının tətbiqi, POS-terminalların quraşdırılması, əmək müqavilələrinin bağlanması, vergi borcları, vergi nəzarəti tədbirləri sahəsində sahəkarların qarşılaşdığı problemlər, əməkhaqqı fondundan ödənilən icbari ödənişlər, vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlər, vergi orqanlarına işə qəbul, yerli (bələdiyyə) vergilərin top-

lanması prosesində rast gəlinən müxtəlif çətinliklər və digər məsələlərlə bağlı vətəndaşların müraciətlərinə baxılmışdır.

Qəbul zamanı qaldırılan problemlərin əksəriyyəti yerində həll olunmuş, müraciətlərin bir qismi nəzarətə götürülmüş, digərlərinin araşdırılması və lazımı tədbirlərin görülməsi ilə bağlı müvafiq tapşırıqlar verilmişdir.

Qəbula gələn vətəndaşlar onlar üçün yaradılmış bu imkandan razı qaldıqlarını bildirmişlər.

Vergi daxilolmaları üzrə proqnoz tapşırığına artıqlaması ilə əməl olunur

2015-ci ilin yanvar-mart ayları ərzində Vergilər Nazirliyinin xətti ilə dövlət büdcəsinə 1 milyard 600 milyon 752,0 min manat vəsait daxil olmuş, proqnoz tapşırığına 103 faiz əməl edilmişdir.

Qeyri-neft-qaz sektoru üzrə vergi daxilolmalarının məbləği 1 milyard 55 milyon 742 min manat təşkil etmişdir ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 8 faiz çoxdur. Qeyri-neft-qaz sektorundan vergi daxilolmalarının ümumi daxilolmalardakı xüsusi çəkisi 66 faiz təşkil etmişdir.

Vergi borclarının alınması istiqamətində tədbirlər gücləndirilir

2015-ci ilin 1-ci rübü ərzində ümumilikdə 56 min 948 vergi ödəyicisinin borcları tamamilə ləğv edilmiş, 1 aprel 2015-ci il tarixə vergi ödəyicilərinin ümumi sayında borclu vergi ödəyicilərinin xüsusi çəkisi 6,1 faiz təşkil etmişdir.

Dövlət büdcəsinə yaranmış borclarının ödənilməsinin təmin edilməsi məqsədilə vergi orqanları tərəfindən 15 min 668 əmlakın siyahıya alınması barədə qərar açılmış, bu qərarların 62,9 faizi borclar ləğv edildiyi üçün bağlanmış, siyahıya alınmış əmlakların ixtisaslaşdırılmış açıq hərraclarda satılması məqsədilə məhkəmələrə verilmiş iddia ərizələri üzrə 150,5 min manat borc məbləğini əhatə edən 236 məhkəmə qətnaməsi qəbul olunmuşdur. Əmlakın siyahıya alınması barədə açılmış qərarlar üzrə 7,8 milyon manat məbləğində vəsaitin dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin edilmişdir.

Fiziki şəxslərin borclarının onların mülkiyyətində olan avtonəqliyyat vasitələrinə yönəldilməsi nəticəsində 500 min manat borc dövlət büdcəsi-

nə ödətdirilmiş, 41 vergi ödəyicisi tərəfindən nəqliyyat vasitələri siyahıya alınmaya təqdim edilmədiyi üçün üzvlərinə həbs qoyulmaqla cərimə meydançalarında yerləşdirilməsi məqsədilə məhkəmələr tərəfindən müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir.

Hüquqi şəxslərdə təsisçi (payçı) kimi çıxış edən borclu fiziki şəxslərin borclarının həmin hüquqi şəxslərdəki paylarından tutulması məqsədilə həyata keçirilmiş müvafiq tədbirlər nəticəsində 53 fiziki şəxs üzrə 67,8 min manat məbləğində borc ləğv edilmişdir.

Vergi orqanlarının müraciətləri əsasında məhkəmələr tərəfindən 47 vergi ödəyicisinin ölkədən getmək hüququ müvəqqəti olaraq məhdudlaşdırılmış, onlardan 3 nəfəri borclarını ödədikləri üçün bu məhdudiyət götürülmüşdür.

Xeyli və ya külli miqdarda vergiləri dövlət büdcəsindən yayındırdığına görə ümumilikdə 285 vergi ödəyicisi üzrə 20,2 milyon manat borc məbləğini əhatə edən materiallar ibtidai istintaq qaydasında araşdırılması məqsədilə Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamentinə göndərilmişdir.

Müraciətlər vaxtında cavablandırılır

2015-ci ilin birinci rübü ərzində vergi orqanlarına cəmi 22.334 müraciət daxil olmuşdur ki, onlardan da 97,2%-i ərizə, 2,76%-i şikayətdir.

Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə Prezident Administrasiyasından daxil olmuş müraciətlərin sayı azalıb

Müraciətlərin 41,7%-i kəmərlə vergi yoxlamaları, 31,6%-i müxtəlif arayışların alınması, 7,6%-i vergi borcları, 2,7%-i sənədlər vergi yoxlamaları, 1,4%-i operativ vergi nəzarəti, 0,6%-i vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkəti (hərəkətsizliyi), 0,1%-i korrupsiya hüquqpozumları, 14,3%-i isə digər məsələlərlə bağlı olmuşdur. Ümumilikdə müraciətlərin 68,7%-i müsbət həll

olunmuş, 23,5%-i üzrə müvafiq izahatlar verilmiş, 3,3%-i əsassız sayılmış, 0,7%-i qismən həll olunmuş, 0,4%-i aidiyyəti üzrə göndərilmiş, 3,4%-i icradadır.

Hesabat dövründə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasından nazirliyin aparatına 52 müraciət, o cümlədən 26 ərizə və 26 şikayət daxil olmuşdur. Bu ilin ilk rübü ərzində Vergilər Nazirliyinin Aparatının müvafiq struktur bölmələrinin rəhbərləri və ya digər vəzifəli şəxsləri tərəfindən 280 vətəndaş qəbul edilərək onlara mövcud qanun-

vericilik çərçivəsində köməklik göstərilmiş və ya müvafiq izahatlar verilmişdir.

Hesabat dövründə vergilər naziri tərəfindən Hacıqabul şəhərində 29 vətəndaş qəbul edilmişdir. Vətəndaşların müraciətləri, əsasən, hesablanmış verginin (təbiiq edilmiş maliyyə sanksiyasının) ləğvinə və ya ümitsiz borcların silinməsinə köməklik göstərilməsi, işə qəbul (və ya bərpa) edilməsinə, yaxud iş yerinin dəyişdirilməsinə, maddi yardım edilməsinə, güzəştli şərtlərlə kredit alınmasına köməklik göstərilməsi, vergi qanunvericiliyi və inzibati cəhətlərin izah olunması və ya ondan müvafiq dəyişikliklərin edilməsi, güzəştli şərtlərlə tədbirləri, sosial sığorta ödənişləri və s. məsələlərlə bağlı olmuşdur.

Beynəlxalq Vergi İnformasiya Platforması

Ölkələr üzrə müqayisə

Vergi əməkdaşlarına xarici ölkələrin vergi sisteminin müqayisəsinin ən asan yolu təqdim edilir.

Ötən aydan Vergilər Nazirliyində istifadəyə verilən Beynəlxalq Vergi İnformasiya Platformasının əsas bölmələrindən biri «Ölkələr üzrə müqayisə» sistemidir. Bu sistem xarici ölkələr və Azərbaycanın iqtisadi, o cümlədən vergilər üzrə statistik və qanunvericilik məlumatlarını özündə birləşdirən «Məlumat bazası» və «İnteraktiv müqayisə aləti»ndən ibarətdir.

Sistem inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrdə geniş istifadə edilən «Beynəlxalq Bençmarkinq (International Benchmarking)» innovativ modelinin prinsipləri əsasında qurulmuşdur. Sistemin hazırlanmasında İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (OECD) və Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatının (IOTA) «Beynəlxalq bençmarkinq» üzrə təlimat və qaydalarından istifadə edilmişdir.

Beynəlxalq bençmarkinq

«Bençmarkinq» - sistemativ və ardıcıl qiymətləndirmə prosesidir, məqsədi təşkilatın fəaliyyətinin səmərəliliyini artırmaq üçün öz daxili iş proseslərini dünyanın istənilən yerində olan və həmin iş prosesləri üzrə lider təşkilatların göstəriciləri ilə müqayisə etmək və məlumat toplamaqdır. Vergi administrasiyaları həm daxili struktur vahidləri arasında, həm də beynəlxalq səviyyədə bençmarkinq aparılır.

İnkişaf etmiş ölkələrdə vergi administrasiyaları üçün beynəlxalq bençmarkinq daha çox bu sahədə ixtisaslaşmış təşkilatlar və konsaltinq şirkətləri tərəfindən ödənişli əsaslarla aparılır. Məsələn, bu sahədə dünyada məşhur «McKinsey» şirkəti OECD üzvü olan ölkələrin vergi administrasiyaları üçün bençmarkinq tədqiqatları aparır. OECD 2004-cü ildən başlayaraq «OECD üzvü olan və olmayan ölkələrdə vergi inzibati cəhətləri: müqayisəli məlumatlar silsiləsi» adlı, hər iki ildən bir yenilənən və 30 OECD üzvü olan, OECD üzvü olmayan 13 ölkəni əhatə edən məruzələr silsiləsi dərc etməkdədir. «McKinsey» şir-

kətinin keçirdiyi bençmarkinq tədqiqatının məqsədi bu məruzələrdə təqdim edilən müqayisəli məlumatlardan daha dərin səviyyədə araşdırma aparmaq, kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri arasında korrelyasiya əlaqələri qurmaqdır. Hesab edilir ki, bu tədqiqatlar vasitəsilə vergi administrasiyalarının rəhbərləri öz təşkilatlarının fəaliyyət səmərəliliyinin artırılması üçün effektiv alətlər müəyyən edə bilər.

Vergilər Nazirliyində bençmarkinq modeli

Azərbaycanda vergi işçiləri üçün təbiiq olunan innovativ vasitələr sayəsində ölkələrin müqayisəsinə aparmaq üçün xüsusi şirkətlərin cəlb olunmasına ehtiyac qalmır. Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi tərəfindən xarici ölkələrin vergi sisteminin araşdırılması və on qabaqcıl təcrübələrin təbiiq imkanlarını qiymətləndirərək həmin ölkələrin vergi sisteminin tədqiqat işlərinə xüsusi önəm verilir.

Bu işlər çərçivəsində inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadi, xüsusilə vergi sistemlərinin təhlilinə kompleks şəkildə yanaşılır və maraq doğuran parametrlər üzrə dəyərli məlumatları özündə əks etdirən ətraflı

siya Platforması (BVIP) hazırlanaraq vergi əməkdaşlarının istifadəsinə verilib. Platformada «Ölkələr üzrə müqayisə» interaktiv aləti vasitəsilə beynəlxalq təcrübələrin müqayisəsi cəmi bir neçə saniyə ərzində həyata keçirilir. Bu interaktiv alət seçilmiş ölkələr üzrə vergi qanunvericiliyi və inzibati cəhətlərin müqayisəli təhlilinin aparılması və on qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin müəyyən edilməsinə imkan verir.

«Bençmarkinq» tərəfdaşları üzrə interaktiv müqayisə

Platformada «Bençmarkinq» tərəfdaşlarının seçilməsi çox əhəmiyyətlidir. Düzgün tərəfdaşların seçilməməsi bu sahədə səylərin səmərəliliyinin aşağı düşməsinə səbəb ola bilər.

Bençmarkinq ilk növbədə işin səmərəliliyini müəyyənləməkdə məqsədi daşdığına görə, təbii ki, səmərəliliyi qiymətləndirmək üçün digər ölkələrin təcrübələri ilə müqayisələr aparılmalıdır. Bunun üçün isə müvafiq indikatorlar seçilməli, oxşar ölkələrin vergi sistemləri əsas götürülməlidir.

Platformada ölkələrin müqayisəsinə aparmaq üçün interaktiv xərçətdən, yaxud ölkələrin siyasəti qeyd olunan panelədən istifadə edilir. Bu məqsədlə müqayisə

tədqiqat hesabatları hazırlanır. Həmin hesabatlar xarici ölkələrin təcrübələrinin sistemli qaydaları və müqayisəli şəkildə öyrənilməsinə, mütərəqqi və innovativ təcrübələrin aşkar olunmasına əlverişli imkan yaradır.

Həyata keçirilən işlərin davamı kimi qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və xarici ölkələrin vergi sistemlərinin müqayisəli təhlilinin aparılması məqsədilə Beynəlxalq Vergi İnforma-

siya Platforması (BVIP) hazırlanaraq vergi əməkdaşlarının istifadəsinə verilib. Platformada «Ölkələr üzrə müqayisə» interaktiv aləti vasitəsilə beynəlxalq təcrübələrin müqayisəsi cəmi bir neçə saniyə ərzində həyata keçirilir. Bu interaktiv alət seçilmiş ölkələr üzrə vergi qanunvericiliyi və inzibati cəhətlərin müqayisəli təhlilinin aparılması və on qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin müəyyən edilməsinə imkan verir.

AYTƏN

Saxta aksiz markası ilə markalanmış alkoqollu içkilər aşkar edilib

Aksiz markaları ilə markalanmalı olan malların markalanmadan və ya saxta markalarla markalanmaqla satışı, satış məqsədi ilə saxlanılması və istehsal binasının hüddullarından kənara çıxarılması hallarının qarşısının alınması məqsədilə bu ilin yanvar ayında Vergilər Nazirliyində spirtli içkilər və bütün məmulatları istehsalçıları olan vergi ödəyiciləri ilə görüş keçirilmişdir. Həmin görüşdə Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan içməli spirtə, pivəyə, spirtli içkilərə və bütün məmulatlarına təbiiq edilən aksizin dərəcələrinin dəyişdirilməsi ilə bağlı bu sahəyə nəzarətin gücləndirilməsinin vacibliyi vergi ödəyicilərinin nəzərinə çatdırılmışdır. Buna baxmayaraq, respublika ərazisində aksiz markaları ilə markalanmalı olan malların markalanmadan və ya saxta markalarla markalanmaqla satışı hallarına hələ də rast gəlinməkdədir.

Vergilər Nazirliyi yanında Bakı Vergilər Departamentinin qərarı ilə «Fidan» şirkətinin Bakı şəhəri Binəqədi rayonunda yerləşən və təsərrüfat subyekti kimi vergi orqanında uçotda olmayan ob-

yektdə (anbar) keçirilən operativ vergi nəzarəti tədbiri zamanı aksiz markaları ilə markalanmalı olan malların markalanmadan və ya saxta markalarla markalanmaqla satışı, satış məqsədi ilə saxlanılması və istehsal binasının hüddullarından kənara çıxarılması halları aşkar edilmişdir.

Araşdırma zamanı saxta aksiz markaları ilə markalanmış 150,3 min manat məbləğində 86419 ədəd müxtəlif adlı və həcmli alkoqollu içkilər («Mont blanc» - 0,51 və 0,71, «Ruska» - 0,51 və 0,71, «Zernovoy sklad» - 0,251, 0,51 və 0,71, «Melnik» - 0,251, 0,51 və 0,71, «Bakinskiy Standart» - 0,251, «Bakinskaya marka» - 0,251, «Qosudar» - 0,51 və s.) aşkarlanmış, bəzi məhsulların üzərində seriyası və nömrəsi olmayan aksiz markaları müəyyən edilmişdir.

Qeyd edək ki, 2015-ci ilin əvvəlindən indiyədək 6 vergi ödəyicisi tərəfindən 43811,9 manatlıq aksiz markaları ilə markalanmalı olan malların markalanmadan və ya saxta markalarla markalanmaqla satışı, satış məqsədi ilə saxlanılması və ya istehsal binasının hüddullarından kənara çıxarılması faktları aşkar edilmiş, hər bir fakt üzrə cinayət işi başlanılmışdır.

Vergilər Nazirliyi xəbərdarlıq edir ki, aksiz markaları ilə markalanmalı olan malların markalanmadan və ya saxta markalarla markalanmaqla satışı, satış məqsədi ilə saxlanılması və ya istehsal binasının hüddullarından kənara çıxarılması hallarının qarşısı gələcəkdə də qətiyyətlə alınacaq, bu cür fəaliyyətlə məşğul olan vergi ödəyicilərinə qarşı qanunda nəzərdə tutulan ən sərt tədbirlər görülməkdədir.

E-ticarətin vergiyə cəlb olunması üzrə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə ehtiyac var

Elektron ticarətin vergiyə cəlb edilməsi sahəsində beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Avropa Komissiyası tərəfindən maliyyələşdirilən «TALEX» (Texniki Yardım və İnformasiya Mübadiləsi) layihəsi çərçivəsində qurumun ekspert missiyası Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyində vergi orqanı əməkdaşları ilə birgə «Elektron ticarətin vergiyə cəlb edilməsi» mövzusunda üçgünlük seminar keçirib. Ekspert missiyasının əməkdaşı, Macarıstan Milli Vergi və Gömrük Administrasiyasının idarə rəisi Czanor Szabolcs Peterin fikirlərini oxuculara təqdim edirik.

- Cənab Peter, elektron ticarətin vergiyə cəlb edilməsi sahəsində Avropada mövcud vəziyyəti necə qiymətləndirmək olar?

- Elektron ticarət hazırda dünyada geniş yayılmış biznes mübadiləsinin əsas tərkib hissəsinə çevrilib və informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı internet üzərindən aparılan əməliyyatların həcmində qlobal səviyyədə onlayn rejimdə aparılan kommersiya, biznes və digər sövdələşmələrin, müxtəlif mal və xidmətlərin alqı-satqısının, pul köçürmələrinin dinamikası yüksəlir. Hesablamalara əsasən, 2014-cü ildə e-ticarət vasitəsilə dünyada 1,4 trilyon dollar həcmində əməliyyatlar aparılıb. Bu proses son illərdə Avropada xüsusilə geniş vüsət alıb. Avropa İttifaqı (Aİ) regionunda e-ticarətin həcmi hər il 20 faiz artır. Həmin ölkələrin ən iri transmilli korporasiyaları, holdinqləri, demək olar ki, apardıqları sövdələşmələrin 50%-dən çoxunu məhz bu vasitə ilə həyata keçirirlər. İnnovasiyaların inkişafı e-ticarətin miqyasının daha böyük coğrafi həddlərə malik olmasını şərtləndirir.

Təbii ki, e-ticarət vasitəsilə aparılan əməliyyatlar bir-

başba biznes təyinatlı olduğundan, bu sahədə vergi təbii ki mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Biznes əməliyyatları vergitutmanın obyektini hesab olunur və qanunvericiliyə uyğun qaydada vergilər hesablanmalıdır. Aİ ölkələrində elektron ticarətin vergiyə cəlb olunması prosesində güzəştli vergi sisteminin tətbiqi nəzərdə tutulmayıb. E-ticarətin vergiyə cəlb edilməsi ilə bağlı Avropa ölkələrinin ümumi qənaəti belədir ki, vergilər digər vergitutma obyektlərinə eyni qaydada əlavə dəyər və əlavə vergilər tətbiq edilmir. E-ticarət subyektləri adi ticarətdən fərqləndirilmədən eyni qaydada əlavə dəyər vergisinə (ƏDV) cəlb olunur. ƏDV-nin tətbiqi sistemi hüquqi yəqinlik, sadəlik və neytrallıq prinsiplərinə əsaslanır. Bütün ödəyicilərə, yerli və xarici sahibkarlıq subyektlərinə eyni səviyyədə vergi yükü qoyulub. Amma bununla yanaşı, bəzi ölkələr e-ticarətin vergiyə cəlb edilməsi üçün yeni metodların tətbiqini də təklif edirlər. Yəni ənənəvi üsullardan başqa, e-ticarətə xüsusi vergilərin tətbiqini, müxtəlif sahələr üzrə aparılan əməliyyatların spesifikasına uyğun vergilə-

rin hesablanmasını da mümkün hesab edənər var.

- E-ticarətin miqyasının artması vergidən yayınma hallarının da çoxalmasına səbəb olur. Bu barədə qənaətiniz necədir?

- Bu, global problem kimi, e-ticarətin geniş yayıldığı bütün ölkələrdə mövcuddur. Avropanın öksər ölkələrində e-ticarət əməliyyatları aparılan müəssisələrin sayı artır, xüsusilə də transmilli şirkətlərin çoxalması vergi pozuntularının sayının da çoxalmasına səbəb olur, vergi nəzarətinin həyata keçirilməsi çətinləşir. Hətta ən inkişaf etmiş ölkələrin vergi sistemi vasitəsilə e-ticarət sahəsində vergilərə tam nəzarət etmək mümkün deyil.

Avropa İttifaqı bir neçə ildir ki, bu istiqamətdə araşdırmalar, təhlillər aparır, vergi nəzarətinin gücləndirilməsi üçün inzibati metodlardan istifadənin artırılması yollarını, mübarizə tədbirləri mexanizmlərini nəzərdən keçirir. Avropada bununla bağlı hər ölkənin özünün müxtəlif mübarizə metodları var. Ümumi yanaşma bundan ibarətdir ki, elektron ticarətlə qanunsuz məşğul olan sahibkarlıq subyektlərinə qarşı sort karimələr sistemi tətbiq edilməlidir. Bəzi ölkələr digər inzibati vasitələrdən istifadə ilə bağlı qanunvericilikdə də-

yişikliklər də planlaşdırır.

- Azərbaycanda elektron ticarətin inkişafı, bu sahədə vergi tətbiqi məsələləri barədə fikirləriniz nədən ibarətdir?

- Hazırda Azərbaycanda informasiya texnologiyalarının inkişafı hiss olunur, artıq internet resurslarından istifadə insanların gündəlik həyat tərzinə çevrilir, bu isə elektron ticarətin genişlənməsinə şərait yaradır. Ölkəmizdə e-ticarətin həcmində artıq müşahidə edirik, xüsusilə də hüquqi şəxslərin e-ticarət şəbəkəsindən daha geniş istifadə etməsi məlumdur. Bu, yaxşı tendensiya, amma bununla yanaşı, vergi sahəsində müəyyən problemlər meydana çıxıb. Buna görə də Azərbaycanda elektron ticarətin vergiyə cəlb olunması üçün qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi zəruridir. «Elektron ticarət haqqında», «Elektron imza və elektron sənəd haqqında» qanunlara dəyişikliklərin edilməsi vaxtı çatıb. Biz bununla bağlı Azərbaycan hökumətinə tövsiyələr vermişik.

- Avropa Komissiyasının Azərbaycanla bağlı tövsiyələri nədən ibarətdir?

- Apardığım müşahidələrə əsasən deyə bilərəm ki, Vergilər Nazirliyi tərəfindən e-ticarətin vergiyə cəlb edilməsi prioritet sahələrdən bi-

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası
vergilər nazirinin müşaviri

Vergi yükü ilə vergi potensialı arasında qarşılıqlı asılılıq

Vergi siyasətinin səmərəliliyinin təmin olunmasında vergi yükü ilə vergi potensialının qarşılıqlı əlaqəsinin nəzərə alınması iqtisadiyyatın modernləşdirilməsi istiqamətində görülən tədbirlərin aktuallığını daha da artırır. Qarşılıqlı asılılıq məsələsinin təhlili göstərir ki, vergilərin iqtisadiyyatın sahələri üzrə optimal strukturunun müəyyən edilməsi və nisbi vergi bərabərliyinin təmin olunması sahibkarların və dövlətin maraqlarının qorunmasına xidmət edən əsas amillərdəndir.

Vergi potensialı dedikdə, iqtisadiyyatın sahələri üzrə təsərrüfat subyektləri tərəfindən vergi qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş həcmərdə verginin məcmu və ya difensial şəkildə ödəmək qabiliyyəti başa düşülür. Vergi yükü isə büdcənin cari xərclərinin ödənilməsi və vergilərin tənzimləyici funksiyasının təmin olunması məqsədilə təsərrüfat subyektlərindən faktiki tutulan vergi və icbari ödənişlərin məcmu məbləğidir. Ümumiyyətlə, vergi potensialı kimi özünü büruzə verir. Məhz bununla əlaqədar dövlətin fiskal maraqları ilə fiskal mənbələrin inkişaf imkanları arasında balansın yaradılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Vergi potensialının genişlənməsi vergilərin tənzimləyici və stimullaşdırıcı funksiyalarına əsaslanmaqla vergi daxilolmalarının tərkibinə, həcminə və iqtisadiyyatın sahələrinin inkişaf səviyyəsinə uyğun olaraq baş verə bilər. Vergi potensialı ilə vergi yükünün qarşılıqlı əlaqəsi tutulmuş vergilərin ümumi daxili məhsulun strukturundakı xüsusi çəkisi şəklində də özünü büruzə verir. İqtisadiyyatın sahələri üzrə vergi yükünün optimal bölüşdürülməsi formal müəyyən olunmuş və real yığılan vergi ödəmələri arasındakı fərqi aradan qaldırmağa imkan verir. Buna nail olunması üçün həyata keçirilən vergi siyasətinə, vergi dərəcələrinə, vergi güzəştləri və digər elementlərə yenidən baxıla bilər. Beləliklə, balanslaşdırılmış vergi yükünün formalaşdırılmasını vergi potensialının inkişafının əsas qərantı hesab etmək olar. Hesablamalar göstərir ki, istehsalçıların yaratdıqları əlavə dəyər 32-35 faizdən çoxunun tutulması istehsal qoyulan investisiyaları səmərəsiz edir.

Vergi yükü ilə vergi potensialı arasında səmərəli əlaqənin yaradılmasında optimal vergi planlaşdırılması və proqnozlaşdırılmasının da böyük rolu vardır. Vergi yükünün optimal hədləri müəyyən olunmaqla dövlət xərclərinin maliyyələşdirilməsi təmin edilir və təsərrüfat subyektlərinin aktiv fəaliyyətinin pozulmasının qarşısı alınır. Qabaqcıl və sabit olan vergi yükü böyük məbləğdə olduqda belə, təsərrüfat subyektləri real vəziyyətdən irəli gələrək öz iqtisadi fəaliyyətini ona uyğunlaşdırmağa çalışırlar. Bununla belə, dövlətdə gedən vergi proseslərinə və vergi yükünün səviyyəsinə çoxsaylı müxtəlif faktorların təsiri ilə əlaqədar olaraq, reallıqda vergi yükünün həqiqi sabitliyinin əldə edilməsi çətin olur.

Vergi yükünün səviyyəsinə və vergi potensialının artmasına təsir edən bir sıra faktorlar vardır ki, bunlara aşağıdakılar aid edilir:

- iqtisadi faktorlar (inkışaf səviyyəsi, büdcəyə daha çox gəlir gətirən sahələrin inkişafı, investisiya mühiti, maliyyə material və əmək resurslarının həcmi, iqtisadi böhranlar və s.);
- siyasi faktorlar (siyasi sabitlik, hökumət institutlarının fəaliyyəti, vergi münasibətlərini tənzimləyən qanunvericilik bazası və s.);
- sosial faktorlar (əhalinin sosial müdafiəsinin səviyyəsi, pensiya, tibb və təhsil təminatı, demoqrafik situasiya və s.);
- təbiət faktorları (təbiət resurslarının coğrafi yerləşməsi, ətraf mühitin çirklənmə səviyyəsi, anomol təbiət-iqlim şəraiti və s.).

Qeyd etmək lazımdır ki, müasir vergi siyasəti tənzimləyici, fiskal, stimullaşdırıcı, nəzarətədiçi funksiyaların yerinə yetirilməsi zamanı maksimal dərəcədə aktiv olmalı və iqtisadiyyatda neqativ situasiyalar meydana çıxarkən onlara qarşı müstəqil olmalıdır. Bu kriteriyalara nail olunması üçün vergi yükü ilə vergi potensialı arasında optimal balans yaradılmalıdır. Bu zaman vergi yükü ilə vergi potensialı arasında qarşılıqlı asılılığa əvvəlcədən müəyyən olunmuş fiskal kriteriyaların və əldə edilmiş faktiki nəticələrin müqayisəsi kimi baxılır.

Ümumiyyətlə, vergi yükü ilə vergi potensialı arasında səmərəli asılılığın təmin olunmasında aşağıdakıların böyük rolu vardır:

- vergi yükünün optimal hədlərinin dövlətin iqtisadi siyasətinə adekvat qaydada müəyyən olunması;
- xammal ixracı iqtisadiyyatından innovativ iqtisadiyyata keçidin təmin edilməsi və vergi yükünün iqtisadiyyatın sahələri üzrə bölüşdürülməsinə xarakterizə edən göstəricilərin şəffaflığının təmin olunması;
- vergi yükünün iqtisadi inkişafa stimullaşdırıcı təsirinə artırılması;
- iqtisadi inkişaf proqramına uyğun olaraq vergi yükü və vergi potensialının hesablanmış qiymətlərinə müvafiq vergi elementlərinin korrekte edilməsi imkanlarının yaradılması.

Bu tədbirlərin kompleks şəkildə həyata keçirilməsi vergi potensialı ilə vergi yükü arasında optimal asılılıq yaratmaqla iqtisadiyyatın inkişafında vergilərin stimullaşdırıcı rolunu artırır və dövlətin büdcə sisteminin səmərəliliyini təmin edir.

Kibertəhlükəsizlik mövzusunda konfransda «Asan imza» da iştirak edib

13-14 aprel tarixlərində Bakı şəhərində «İnformasiya əsərində milli təhlükəsizlik: informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına əsaslanan təhlükəsizlik mülahizələri» adlı beynəlxalq konfrans keçirilib.

Konfrans Xarici İşlər, Milli Təhlükəsizlik, Ədliyyə, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar nazirlikləri ilə birlikdə həyata keçirilən «Azərbaycanda kibercinayətkarlıqla mübarizə və onun qarşısının alınması» layihəsi çərçivəsində baş tutub.

Tədbirə dövlət təşkilatlarının yüksək vəzifəli şəxsləri, özəl sektorun nümayəndələri, o cümlədən kibertəhlükəsizlik üzrə beynəlxalq ekspertlər də qatılıblar.

Konfransın keçirilməsini dəstəkləyən şirkətlərdən biri də «Asan imza» mobil elektron imza xidmətinin operatoru «B.EST Solutions» şirkəti

olub. Konfrans çərçivəsində «B.EST Solutions» şirkətinin təsisçisi, Azərbaycan-Estoniya Ticarət Palatasının sədri xanım Yana Krimpe kibercinayətkarlıqla mübarizədə beynəlxalq təcrübəyə həsr olunmuş sessiyada məruzə ilə çıxış edib. «Mobil

identifikasiya kibertəhlükəsizlik kontekstində: Azərbaycan və Estoniyanın ən yaxşı təcrübələri» mövzusunda həsr edilmiş çıxışında xanım Krimpe Azərbaycanda tətbiq olunan və dövlət və özəl sektorun elektron xidmətlərinin təqdim edilməsində təhlükəsizliyi təmin edən «Asan imza» mobil autentifikasiya və imzalama xidməti barədə ətraflı məlumat verib.

Qeyd edək ki, «Asan imza» (mobil imza) elektron xidmətlərə daxil olarkən rəqəmsal imzalar edən vətəndaşların, dövlət qulluqçularının və hüquqi şəxslərin kimliyini təsdiqləyən mobil identifikasiya və imzalama sistemidir. Layihə Vergilər, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar nazirliklərinin və Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin (ASAN Xidmət) birgə təşkilatçılığı ilə həyata keçirilib.

DAHA ZƏNGİN MƏLUMAT!

VERGİLƏR NAZİRLİYİ, İQTİSADİYYAT VƏ SƏNAYE NAZİRLİYİ, MALİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏDLİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏMƏK VƏ ƏHALİNİN SOSIAL MÜDAFİƏSİ NAZİRLİYİ, DÖVLƏT GÖMRÜK KOMİTƏSİ, DÖVLƏT SOSIAL MÜDAFİƏ FONDU

Elbrus CƏFƏRLİ

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Bələdiyyə vergiləri

Yerli (bələdiyyə) büdcəyə vergilərin hesablanması və ödənilməsi hansı qaydada həyata keçirilir?

Vergi Məcəlləsinin 8-ci maddəsinin müddəalarına uyğun olaraq, yerli vergilərə (bələdiyyə vergilərinə) fiziki şəxslərin torpaq vergisi, fiziki şəxslərin əmlak vergisi, yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi və bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların mənfəət vergisi aiddir. Yerli vergilərin hesablanması və ödənilməsi qaydaları, vergi ödəyicilərinin və bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının hüquq və vəzifələri, vergi nəzarətinin forma və metodları, vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət, bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət edilməsi qaydaları qanunvericiliklə müəyyən edilir.

Azərbaycan Respublikasında yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödənilməsi ilə bağlı yaranan iqtisadi və hüquqi münasibətlər «Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Qanun) ilə tənzimlənir.

Qanunun 7.1-ci maddəsinə əsasən, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada vergilərin və ödənişlərin düzgün hesablanmasına, tam və vaxtında ödənilməsinə nəzarət bələdiyyələrin vergi xidməti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

Yerli vergilərin hesablanması qaydası Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmişdir. Vergi Məcəlləsinin 200-cü maddəsinə müvafiq olaraq, bələdiyyələr fiziki şəxslərin əmlak vergisi barədə tədiyyə bildirişini vergi ödəyicilərinə avqustun 1-dən gec olmayaraq verə bilərlər. Cari il üçün verginin məbləği bərabər hissə-

lərə - həmin il avqustun 15-dək və noyabrın 15-dək ödənilir.

Vergi Məcəlləsinin 208-ci maddəsinə müvafiq olaraq, bələdiyyələr tərəfindən hər il iyulun 1-dək fiziki şəxslərə torpaq vergisi hesablanır və tədiyyə bildirişləri avqustun 1-dən gec olmayaraq onlara çatdırılır. Torpaq vergisi bərabər məbləğlərdə 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq ödənilir.

Vergi Məcəlləsinin 217-ci maddəsinə müvafiq olaraq, hesabət ayı üçün mədən vergisinin məbləği faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq ödənilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisinin ödəyiciləri hər ay hesabət ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsini verirlər.

Bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların mənfəət vergisi isə Vergi Məcəlləsinin IX fəslinə (hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi) müvafiq olaraq hesablanır.

Qanunun 10.2-ci maddəsinə əsasən, bələdiyyələr vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq, vergi ödəyicilərinin ayrı-ayrı kateqoriyalarını vergidən tam və ya qismən azad etmək, vergi dərəcələrinin aşağı salınması barədə qərar qəbul edə bilərlər.

Qanunun 11.4-cü maddəsinə müvafiq olaraq, yerli vergi və ödənişlərin ödənilməsi banklar, poçt rabitəsinin milli operatoru, habelə mövcud nağdsız ödəmə vasitələri ilə həyata keçirilir. Bələdiyyələr tərəfindən yerli vergi və ödənişlərin nağd şəkildə qəbul olunması qadağandır.

Suallarınızı redaksiyamızın ünvanına: AZ 1073, Bakı ş., Landau küç., 16 və ya s.musayeva@taxes.gov.az elektron poçt ünvanına göndərə bilərsiniz.

Əlavə dəyər vergisinin vergi daxilolmalarında payı

Respublikamızda sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan həm fiziki, həm də hüquqi şəxslərin sayı ildən-ilə artır, fəaliyyəti və dövrüyyələri genişləyir. Sahibkarlıq fəaliyyəti göstərən və ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi 120 min manatdan artıq olan şəxslər növbəti ayın birinci günündən 10 gün ərzində əlavə dəyər vergisi (ƏDV) məqsədləri üçün qeydiyyatda dair ərizə verməyə borcludurlar. Vergi Məcəlləsinin 157.3.1-ci maddəsində qeyd olunur ki, bir əqd və ya müqavilə üzrə ƏDV-yə cəlb olunan əməliyyatın ümumi dəyəri 120 min manatdan artıq olduqda əməliyyatın aparıldığı gündə məcburi qeydiyyat həyata keçirilir.

ƏDV qeydiyyatı asanlaşır

Vergi ödəyicisinin ərizəsinə əsasən, vergi orqanı həmin şəxsi ƏDV ödəyicilərinin dövrüyyətində qeydə alır və ərizə verildikdən sonra ona 5

na müraciət etməlidir.

ƏDV - vergi tutulan dövrüyyədən hesablanan verginin məbləği ilə Vergi Məcəlləsinin müddəalarına uyğun olaraq verilən elektron vergi hesabat-fakturalarına və ya idxal-dövrün istənilən ayında (aylarında) vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi 120 min manatdan artıq olan şəxslər növbəti ayın birinci günündən 10 gün ərzində əlavə dəyər vergisi (ƏDV) məqsədləri üçün qeydiyyatda dair ərizə verməyə borcludurlar. Vergi Məcəlləsinin 157.3.1-ci maddəsində qeyd olunur ki, bir əqd və ya müqavilə üzrə ƏDV-yə cəlb olunan əməliyyatın ümumi dəyəri 120 min manatdan artıq olduqda əməliyyatın aparıldığı gündə məcburi qeydiyyat həyata keçirilir.

ƏDV bəyannaməsinin təqdim edilməsi dövrü

ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatdan keçmədən iş görən və ya xidmət göstərən və Vergi Məcəlləsinin 169-cu maddəsinə müvafiq surətdə vergiyə cəlb edilməli olan qeyri-rezident şəxs həmin işlər və ya xidmətlər üzrə ƏDV ödəyicisi sayılır. Həminin hüquqi şəxs yaratmadan göstərilən birgə sahibkarlıq fəaliyyəti ƏDV-nin məqsədləri üçün ay-

edilən vergi məbləği büdcəyə ödənilir. Eyni zamanda, ƏDV ödəyicisi kimi fəaliyyət göstərən fərdi sahibkar gəlir vergisi ödəyicisinin vergi öhdəliklərini, hüquqi şəxs isə mənfəət vergisi ödəyicisinin vergi öhdəliklərini yerinə yetirməlidir.

Cari ilin ilk rübündə ƏDV üzrə büdcə daxilolmaları ümumi vergi daxilolmalarının 30 faizini təşkil etmişdir

ƏDV üzrə dövlət qeydiyyatında olan vergi ödəyicilərinin həmin sayı, həm də ödədikləri verginin həcmi ildən-ilə artır. 2010-cu ildə ƏDV üzrə dövlət büdcəsinə 1 milyard 271 milyon 515,1 min manat vergi ödənilmişdir, ötən il bu göstərici 2 milyard 48 milyon 670,7 min manat təşkil etmişdir.

Ümumiyyətlə, 2014-cü ildə Vergilər Nazirliyinin xətti ilə dövlət büdcəsinə 7 milyard 113 milyon 670,7 min manat vəsait daxil olmuş, proqnoza 100,2 faiz əməl edilmişdir.

ƏDV digər vergi və tədiyyələr arasında vergi daxilolmalarındakı xüsusi çəkisinə və tətbiqi xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir

İş günü ərzində «Əlavə dəyər vergisi ödəyicisinin qeydiyyat bildirişini» təqdim edir. ƏDV məqsədləri üçün onlayn rejimdə qeydiyyata alınmaq istəyən vergi ödəyicisi Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet saytının «E-xidmətlər» bölməsi vasitəsilə İnternet Vergi İdarəsinin (www.e-taxes.gov.az) «Onlayn karguzarlıq və e-VHF» bölməsini seçərək öz istifadəçi kodu, parol və şifrəsi və ya gücləndirilmiş elektron imza, o cümlədən «ASAN imza» vasitəsi ilə sisteme daxil olmalı, sonra isə «ƏDV-nin qeydiyyatı ərizəsi» ilə elektron sənəd formasında vergi orqanı-

na müraciət etməlidir. ƏDV - vergi tutulan dövrüyyədən hesablanan verginin məbləği ilə Vergi Məcəlləsinin müddəalarına uyğun olaraq verilən elektron vergi hesabat-fakturalarına və ya idxal-dövrün istənilən ayında (aylarında) vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi 120 min manatdan artıq olan şəxslər növbəti ayın birinci günündən 10 gün ərzində əlavə dəyər vergisi (ƏDV) məqsədləri üçün qeydiyyatda dair ərizə verməyə borcludurlar. Vergi Məcəlləsinin 157.3.1-ci maddəsində qeyd olunur ki, bir əqd və ya müqavilə üzrə ƏDV-yə cəlb olunan əməliyyatın ümumi dəyəri 120 min manatdan artıq olduqda əməliyyatın aparıldığı gündə məcburi qeydiyyat həyata keçirilir.

dir. Bu məbləğin 28,8 faizi ƏDV-nin payına düşmüşdür.

Dövlət büdcəsinə ödənilməli olan məbləğ təqdim edilən mallara (işlərə, xidmətlərə) hesablanan ƏDV məbləği ilə ödəyici tərəfindən alınmış və ya idxal edilmiş mallara, görülmüş işlərə, göstərilmiş xidmətlərə görə ödənilən və Vergi Məcəlləsinin 175-ci maddəsinin müddəalarına uyğun əvəzləndirilən ƏDV məbləği arasında fərqlənir.

Mənzil tikintisi ilə məşğul olan şəxs sadələşdirilmiş verginin tətbiqi ilə yanaşı, ƏDV də ödəməlidir.

ƏDV fərqləndirilməsinə qarşı mübarizə geniş vüsət alıb

Dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində, o cümlədən Azərbaycanda ƏDV-dən yayınma halları törədilmə formaları və baş vermə sahələrinə görə bir-birindən fərqlənir. Lakin büdcəyə vurduğu ziyanın məbləğindən asılı olmayaraq, bu cür hallarla ciddi mübarizə aparılır.

Ümumiyyətlə, ƏDV-dən yayınma hallarının bir sıra nüansları əksər ölkələrdə oxşardır. Qeydiyyatsız fəaliyyət, külli miqdarda əməliyyat aparılarkən ƏDV bəyannamələrinin təqdim edilməməsi, digər şəxslərə məxsus vergi hesab-fakturalarının fərdi rekvizitlərini ƏDV bəyannamələrinə daxil etməklə həyata keçirilməyi əməliyyatlara görə əvəzləndirmənin aparılması, ömtəxsiz əməliyyatların həyata keçirilməsi, vergi hesabat-fakturaları tətbiq etməklə aparılmış əməliyyatların (satışların) müvafiq dövrün bəyannaməsində əks etdirilməməsi və s. kimi qanun pozuntuları ƏDV fərqləndirilməsinə əsasən istifadə edildikləri istisnalarlardır.

ƏDV dələduzluğunun qeyd olunan formaları üzrə dünyanın bütün ölkələrində ardıcıl mübarizə aparılır. Bununla belə, görülmüş işlər, həll edilmiş problemlər də gündəlikdə qalmaqdadır. Bəzi ölkələrdə bu problemin həlli üçün ƏDV bank hesablarının yaradılması məqsəduyğun hesab edilir. Lakin belə hesabların açılması zamanı vergi ödəyiciləri ilə dövlət orqanları arasında münasibətlərin tənzimlənməsinə ciddi fikir verilməli, bir sıra qabaqlayıcı tədbirlər görülməlidir. Ümumiyyətlə, ƏDV fərqləndirilməsi istehsal, xidmət, ticarət sahələrini daha çox əhatə edir.

Rəşad SADIQOV

Makroiqtisadi göstəricilər inkişafdan xəbər verir

Dövlət Statistika Komitəsinin son məlumatlarına görə, 2015-ci ilin ilk rübündə Azərbaycanda ümumi daxili məhsul istehsalı 2014-cü ilin yanvar-mart ayları ilə müqayisədə 5,3 faiz artaraq 11,5 milyard manat təşkil etmişdir. Əlavə dəyərin 34,7%-i sənaye sahələrində, 12,5%-i tikinti kompleksində, 15%-i ticarət və turistik yerlərdə, habelə ictimai işə xidmətləri sahələrində, 6,2%-i nəqliyyatda, 2,2%-i rabitə müəssisələrində, 3%-i aqrar bölmədə, 16,2%-i digər sahələrdə yerləşmişdir. Ötən ilin yanvar-mart ayları ilə müqayisədə əlavə dəyər qeyri-neft sektorunda 7%, neft-qaz sektorunda isə 3,4% artmışdır.

Sənayenin qeyri-neft sektorunda məhsul istehsalı 9% artmışdır

2015-ci ilin birinci rübündə sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fiziki şəxslər tərəfindən 5,8 milyard manatlıq və ya ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 3,9% çox sənaye məhsulu istehsal olunmuşdur. Mədən-çıxarma bölməsində məhsul istehsalı 5,6%, o cümlədən neft hasilatı 1,8 faiz, ömtəlik qaz hasilatı isə 11,2% artmışdır. Sənaye məhsullarının 58,7%-i mədən-çıxarma bölməsində, 30,9%-i emal bölməsində, 9,4%-i elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı bölməsində, 1%-i isə sənaye təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı bölməsində istehsal olunmuşdur. Üç ay ərzində sənaye

emal bölməsinin məhsullarından içki istehsalı 3%, kimya sənayesi, əzəclilik məhsullarının, rezin və plastmas məmulatların istehsalı 1,5 dəfə, hazır metal məmulatların istehsalı 8%, tikinti materialları istehsalı 28,4% artmışdır. Sənayenin qeyri-neft sektorunda məhsul istehsalı 9% artmışdır. Üç ay ərzində istehsal olunmuş məhsulun 99,7%-i istehlakçılara göndərilmişdir. Bununla yanaşı, əvvəlki dövrlərdə yaranmış ehtiyatlar da nəzərə alınmaqla sənaye müəssisələrinin anbarlarında 1 aprel 2015-ci il vəziyyətinə 312,8 milyon manatlıq hazır məhsul olmuşdur.

Kənd təsərrüfatında keçən ilin birinci rübü ilə müqayisədə ümumi məhsul istehsalı 3,4%, o cümlədən bitkiçilik məhsulları isteh-

salı 5,9%, heyvandarlıq məhsulları istehsalı 3,3% artım olmuşdur.

Tikinti-quraşdırma işlərinə daha çox investisiya qoyulmuşdur

Yanvar-mart aylarında inşaat işlərinə 3 milyard 232,8 milyon manat məbləğində, yaxud ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 3% çox vəsait yönəldilmiş və onun 2 milyard 421,4 milyon manatı tikinti-quraşdırma işlərinin yerinə yetirilməsinə sərf olunmuşdur. Əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitin 1 milyard 768,4 milyon manatı daxili mənbələrdən daxil olmuşdur. Müxtəlif mənbələrdən ayrılmış vəsaitlər hesabına üç ay ərzində 414,5 min kvadratmetr yaşayış evləri, növbədə 135 nəfəri qəbul etmək imkanına malik ambulatoriya-poliklinika mü-

əssisələri, 1658 şagird yerlik ümumi-təhsil məktəbləri, 200 yerlik məktəbəqədər təhsil müəssisələri, 140 yerlik klub və mədəniyyət evləri, Bakı şəhərində 110 kilovoltluq «Ağ şəhər-1», «Həzi Aslanov», «Kürdəxan» və 35 kilovoltluq 7 elektrik yarmstansiyası, Bakı Olimpiya Stadionu, Atıcılıq Mərkəzi, Sumqayıt şəhərində Beton məmulatı zavodu və «Alyans Tekstil» tikici fabriki, Bərdə rayonunda Mollaisalar-Vəliuşağı-Mollaəhmədli-Sərkarlar avtomobil yolu, Qusar rayonunda «Park Chalet Shahdag» Oteli və s. istifadəyə verilmişdir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramlarının icrasına başlanılan 2004-cü ildən bu günə qədər ölkədə 1 milyon 394,4 min yeni, o cümlədən 1 milyon 35,4 min daimi iş yeri yaradılmışdır.

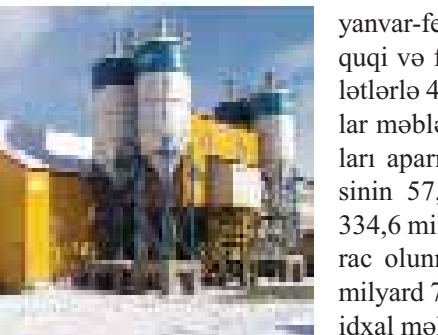
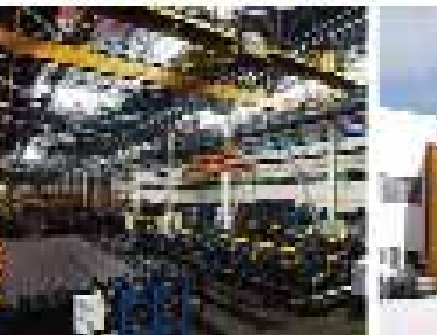
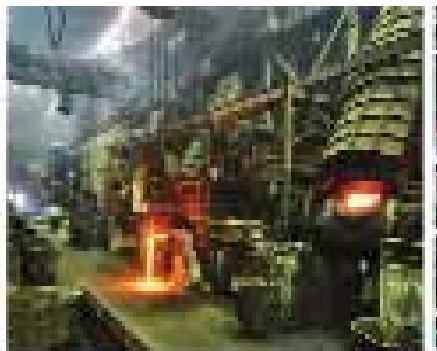
Dövlət proqramlarının icrasına nəticədə yeni iş yerləri açılmışdır

2014-cü ildən başlayaraq üçüncü Dövlət Proqramının icrası ilə əlaqədar 157,1 min yeni, o cümlə-

dən 129,6 min daimi iş yeri açılmışdır. Təkcə 2015-ci ilin birinci rübündə ölkədə yaradılmış yeni iş yerlərinin sayı 29,8 min, o cümlədən daimi iş yerlərinin sayı 25 min olmuşdur. Nəqliyyat kompleksində fəaliyyət göstərən müəssisələr və fiziki şəxslər tərəfindən yanvar-mart ayları ərzində 50,4 milyon ton yük və 429,8 milyon nəfər sərnişin daşınmış, 2014-cü ilin müvafiq dövrünə nisbətən yük daşınması 2,6%, sərnişin daşınması 3,8 faiz artmışdır. İnformasiya və rabitə xidmətləri müəssisələrinin əhaliyə, idarə və təşkilatlara göstərdikləri xidmətlərin həcmi yanvar-mart aylarında ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9,3% artaraq 379,4 milyon manat təşkil etmişdir. Pərakəndə ticarət şəbəkəsindən əhaliyə 5 milyard 760,3 milyon manat məbləğində istehlak malları satılmış və xidmət müəssisələri tərəfindən 1 milyard 675,6 milyon manatlıq pullu xidmət göstərilmişdir. 2014-cü ilin birinci rübü ilə müqayisədə ömtə dövrüyyəsi 9,6%, pullu xidmətlərin həcmi isə 5,3% artmış, ölkə sakinləri ticarət şəbəkəsindən 2 milyard 894 milyon manatlıq qida məhsulları, içkilər və tütün məmulatı, 2 milyard 866,3 milyon manatlıq qeyri-ərzaq malları almışlar.

Qeyri-neft məhsullarının ixracı artmışdır

Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatlarına əsasən, 2015-ci ilin yanvar-fevral aylarında ölkənin hüquqi və fiziki şəxsləri xarici döv-əhəlisinin gəlirləri 5,3% artaraq 9,5 milyard manata çatmışdır. Gəlirlərin 75,7%-i son istehlaka, 9,6%-i vergilər, sosial sığorta və könüllü üzvlük haqlarının ödənilməsinə, 12,6%-i isə əmanətlərin və kapitalın artırılmasına sərf edilmişdir.

Nağdsız ödənişlər sisteminin əhatə dairəsi genişləndirilir

Vergidən yayınmanın qarşısının alınmasında, maliyyə şəffaflığının təmin olunmasında nağdsız ödənişlərin həcmünün genişləndirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ölkə başçısının son illərdə imzaladığı müvafiq fərman və sərəncamları, habelə verdiyi göstərişləri əsas tutan aidiyyəti dövlət qurumları nağdsız ödəniş sisteminin inkişafına xidmət edən bir sıra mühüm addımlar atmışlar. Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il oktyabrın 4-də təsdiqlədiyi «Azərbaycan ərazisində POS-terminalların quraşdırılması, istifadəsi və tətbiqi Qaydaları»na əsasən, bu prosesə 2015-ci il ərzində yekun vurulmalıdır.

POS-terminalların quraşdırılması vacibdir

Qanunvericiliyə görə, dövrüyündən və ərazisindən asılı olmayaraq, bütün əlavə dəyər vergisi ödəyicilərində POS-terminallar quraşdırılmalıdır. Eləcə də dövrüyündən və ərazisindən asılı olmayaraq, avtomobil, mebel satışı üzrə ixtisaslaşmış müəssisələr, idman-sağlamlıq kompleksləri, səhiyyə, istirahət, turizm və öylənə obyektləri, mehmanxanalar, sadlıq evləri, yanacaqdoldurma məntəqələrində POS-terminalların quraşdırılması məcburidir. Rüb üzrə orta aylıq dövrüyü 2 min manatdan çox olan vergi ödəyicilərinin bütün təsərrüfat subyektlərində də POS-terminallar quraşdırılmalıdır.

Bu tələbatı ödəmək üçün banklar tərəfindən verilmiş sifarişlər üzrə təkcə 2014-cü ildə ölkəmizə 60 min ədəd POS-terminal gətirilmişdir. Onların bir hissəsi «kart vasitəsilə birbaşa təmas olmadan» istifadəni nəzərdə tutan ən müasir qurğulardır ki, bunlar daha çox dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində tətbiq edilir. 2014-cü il yanvarın 1-də respublikada 31 minə yaxın POS-terminal olduğu halda, bir il ərzində bu say 82 mini keçmişdir.

İnternet vasitəsilə aparılan ödənişlər təşviq edilir

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadəni genişləndirməklə bütün sahələrdə nağd ödənişlərin azaldılması və nağdsız ödəniş üsullarına keçilməsi üçün vacib tələbinə çevrilib. Dövlət qurumlarının birgə fəaliyyəti nəticəsində e-xidmətlər yaradılıb və «E-hökumət» portalında yerləşdirilib. Bu xidmətlərin bir çoxunda ödəniş prosedurlarının internet vasitəsilə aparılması nəzərdə tutulub. Nağdsız ödənişlərin inkişaf etdirilməsi məqsədilə Məlumat Hesablama Mərkəzi tərəfindən e-imza sertifikatları internet vasitəsilə əldə edilən və aparılan ödənişlərə 5% güzəşt tətbiq edilməsi planlaşdırılır.

Vergi, rüsum və digər büdcə ödənişlərinin Milli Ödəniş Sisteminin infrastrukturuna vasitəsilə qəbul edilməsi, «Elektron hökumət» layihəsi çərçivəsində dövlət orqanları tərəfindən göstərilən elektron xidmətlərə ödənişlərin nağdsız ödəniş alətləri vasitəsilə toplanması imkanının yaradılması bankların nağdsız bazarda aktiv iştirakına stimül verir. Artıq banklar nağdsız ödənişlərin sisteminin ən son yeniliklərindən biri olan «mobil ödəmə» versiyasını da tətbiq etməkdədir. Beynəlxalq Bankdan verilən məlumata görə, «Mobile Wallet» adlanan bu layihəyə əsasən, pul vəsaitlərinin bankdan mobil telefonla çıxarılması mümkündür. Yəni müştəri kart olmadan mobil telefon vasitəsi ilə bankomatdan vəsait əldə edə bilər. «Mobil bank» xidmətinin istifadəçiləri üçün yaradılan bu yeniliyin əsas cəhətlərindən biri də kart hesabından kartı olmayan şəxslərə istənilən məbləğdə və valyutada pulun göndərilməsidir. Bu xidmət çərçivəsində mümkün olan bütün kommunal ödənişlər, ticarət və xidmət məntəqələrində kartsız əməliyyatların mobil telefon vasitəsilə aparılması mümkündür.

Nağdsız ödənişlərlə bağlı yaranan problemlər

Müşahidələr göstərir ki, bəzi obyektlərdə POS-terminalların olmaması və ya işləməməsi ilə bağlı istehlakçılara yalan məlumatlar verilir. Hətta satıcıların POS-terminallardan istifadə etməməsi hallarına da rast gəlinir. Bununla yanaşı, bəzi obyektlərdə POS-terminalların olmaması və ya işləməməsi ilə bağlı istehlakçılara yalan məlumatlar verilir. Hətta satıcıların POS-terminallardan istifadə etməməsi hallarına da rast gəlinir. Bununla yanaşı, bəzi obyektlərdə POS-terminalların olmaması və ya işləməməsi ilə bağlı istehlakçılara yalan məlumatlar verilir. Hətta satıcıların POS-terminallardan istifadə etməməsi hallarına da rast gəlinir.

Digər bir problem isə nağdsız formada alınan malın necə geri qaytarılması ilə bağlıdır. Qanunvericiliyə görə, istehlakçıların aldığı malı 14 gün müddətində qaytarmaq hüququ var. Lakin bəzən nağdsız qaydada ödəniş edərək müəyyən malları alan istehlakçı onu qaytarmaq istədikdə, satıcılar guya bunun mümkün olmadığını iddia edirlər. Səbəb kimi də istehlakçının POS-terminalla ödəniş etməsi, bu halda pulun geri qaytarılmasının qeyri-mümkünlüyü göstərilir. Halbuki, POS-terminalla ödənilən vəsaitin geri qaytarılması texniki cəhətdən tam mümkündür. Ona görə də bu cür texniki problemlər aradan qaldırılmalı, nağdsız ödənişlərin təhlükəsizliyinə təminat verilməli və inam yaradılmalıdır.

Bu amillər nəzərə alınaraq, Vergilər Nazirliyi tərəfindən POS-terminalların üstünlükləri və istifadə qaydası barədə mütəmadi olaraq məlumatlandırma işləri aparılır. Vergi ödəyicilərinə obyektlərdə quraşdırılmış POS-terminallardan istifadə vərəqləri aşılaraq, nağdsız ödənişlərin əlverişliliyi və üstünlükləri barədə geniş izahat və təbliğat işləri aparılır. Nazirlik «POS-terminalların tətbiqi ilə əlaqədar vergi ödəyicilərinin məlumatlandırılması zamanı görülməli işlər dairəvi tövsiyələr» hazırlamış və bu materialların vergi ödəyicilərinə çatdırılması təmin edilmişdir.

Fırılacaq halların qarşısını qətiyyətlə almaq

Ödəniş kartları ilə fırılacaq halların qarşısının alınması məqsədilə mövcud infrastruktur imkanlarının artırılması, banklar ilə hüquq-mühafizə orqanları arasında əlaqəli fəaliyyətin təşkil olunması, elektron bankçılıq sahəsində beynəlxalq standartların tətbiqinin sürətləndirilməsi ilə bağlı tədbirlər gücləndirilir. Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyindən verilən məlumata görə, bu məsələ daim gündəmədədir və belə halların baş verməməsi üçün Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Agentliyi yaradılıb. Qurum informasiya-telekommunikasiya sistemlərinin və şəbəkələrinin, elektron sənəd dövriyyəsinin, internet informasiya resurslarının təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə bir sıra tədbirlər həyata keçirəcək. Kibertəhlükəsizlik sahəsində hazırlanan tədbirlər əlaqəli tədbirlər görülməlidir.

Rəşad SADIQOV

Nəhəng informasiya texnologiyaları şirkətləri Azərbaycana gəlir

Azərbaycanda yüksək texnologiya, innovativ tutumlu məhsulların istehsalı və xarici bazarlara çıxarılması üçün münbit zəmin formalaşdırılıb.

kəzin yaradılması, strateji əhəmiyyəti və əsas funksiyaları barədə qeyd edilib ki, yaxın gələcəkdə onun vasitəsilə həm rabitənin yüksək səviyyədə təminatına, həm də telekommunikasiya mərkəzinin geniş tər-

yanacaq və onlar bundan faydalanacaq.

Qeyd edilib ki, Data Mərkəzin may ayında sınağı keçiriləcək. Bu mərkəz qurulmaqla Azərbaycan İKT sahəsində

«Google», «Facebook», «Yahoo» kimi dünyaca məşhur şirkətlər Azərbaycanda öz bizneslərini inkişaf etdirmək istediklərini bildiriblər

Ölkəmizdə maliyyə resurslarına çıxışlar çeyli asanlıqla, əcnəbi investisiyaları cəlb etmək üçün lazım olan addımlar atılır. Bunun üçün ilk şərt olan hüquqi baza yaradılıb və onun həyata keçirilməsi üçün funksional mexanizmlər hazırdır.

«Google», «Facebook», «Yahoo» kimi dünyaca məşhur şirkətlər dövlətlə müraciət edərək Azərbaycanda öz bizneslərini inkişaf etdirmək istədiklərini bildiriblər», - RYTN-in Beynəlxalq Əlaqələr və Hesablama Mərkəzinin texniki direktoru Məzahir Quliyev bildirib.

Ölkədə qurulmaqda olan və yaxın zamanlarda istifadəyə verilməsi planlaşdırılan Data Mərkəzi

niş mərkəzinin geniş tər- hizatına şərait yaradılacaq. Bunun üçün dövlət strukturları ilə birlikdə müəyyən işlər həyata keçirilir. Yuxarıda adı çəkilən nəhəng şirkətlərin öz serverlərini yeni qurulan Data Mərkəzə yerləşdirməsi ilə hazırda bəzi hallarda müşahidə edilən trafik ləngimə məsələsi də tam aradan qalxacaq: «Bəzən istehlakçılar şikayət edir ki, internetin keyfiyyətində problemlər var və sürətdə ara-sıra müəyyən ləngimələr müşahidə edilir. Data Mərkəzin istifadəyə verilməsi və böyük İT şirkətlərinin ölkəmizdə bizneslərini inkişaf etdirməsi nəticəsində yerli istehlakçılar üçün də geniş imkanlar

yeni era başlayacaq: «200 telekommunikasiya mərkəzinin əhatə edən sistemdə 2-3 optik kanalın çəkilməsi nəzərdə tutulub. Əgər serverlərdə problem yaranarsa, Data Mərkəz bu işi öz öhdəsinə götürərək rabitəni daimi təmin edəcək.

Ölkəmizə gələcək və burada bizneslərini quracaq dünyanın böyük İT şirkətlərinin vergi məsələlərinə toxunan M.Quliyev bildirib ki, hər bir şirkət təbii olaraq Azərbaycanın qanunvericiliyi çərçivəsində fəaliyyət göstərəcək və vergiləri ödəyəcək. Bu da ölkə iqtisadiyyatına öz töhfəsini verəcək.

Fəxryyə İKRAMQIZI

Azərbaycan üzrə yeni model

Dünya Bankı tərəfindən hazırlanmış bu model 100-ə yaxın ölkədə tətbiq edilir

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunda pensiya islahatları seçimləri üzrə simulyasiya aləti kimi xarakterizə edilən PROST modelinin sığorta-pensiya sisteminə tətbiq olunması ilə bağlı brifinq-təqdimat keçirilib.

DSMF-nin sədr müavini Zakir Babayev bildirib ki, əsas vəzifələrdən biri pensiya təminatının perspektiv inkişafının aktuar modelləşdirmə əsasında proqnozlaşdırılmasının təmin edil- məsidir. Bu məqsədlə DSMF tərəfindən çoxsahəli funksional fə-

hazırlanması və ölkədə mövcud pensiya sisteminə adaptasiya oluna- cacaq aktuar modellərin müəy- yonlaşdırılması və tətbiqi orta- müddətli perspektivdə DSMF- nin əsas strateji hədəfidir.

Brifinq-təqdimatda PROST modelinin əhəmiyyəti vurğula- naraq qeyd edilib ki, 100-ə ya- xın ölkədə tətbiq edilən bu mo- del sığortaolunanların gələcək pensiya təminatını, pensiya sis- teminin uzunmüddətli dövrdə maliyyə dayanıqlılığını, sistemin proqnozlaşdırılmasının təmin edil- məsini, aktuar qrupun formalaşdırılması və komplektləş- dirilməsi tədbirləri icra edilib, həmçinin daxili texniki və insti- tutional potensialın artırılması məqsədilə bir sıra donor təşki- latlarla intensiv təlim proqram- larının keçirilməsi razılaşdırılıb. Bununla yanaşı, aktuar modellər üzrə zəruri verilənlər bazasının

sayı proqnozlaşdırılır. Bununla yanaşı, PROST modelindən istifa- də etməklə hazırda dünyanın əksər ölkələrinin pensiya siste- minə əhəmiyyətli dərəcədə təsi- r edən global yaşlanmanın pensiya sistemində yarıda biləcəyi əlavə maliyyə öhdəliklərini, ölkə- lərin pensiya siyasəti sahəsində islahatların zəruriliyini, sığor- ta-pensiya sistemində həyata ke- çirilən hər hansı bir islahatın, makroiqtisadi göstəricilərin nə- ticələrinin müxtəlif gəlir səviyyə- yəndə insanların hər bir kate- qoriyasına təsirini müəyyən- ləyəcək.

PROST modeli sığortaolunanların gələcək pensiya təminatına təsir edəcək amilləri müəyyənləşdirir, pensiya sistemində kəmiyyət və keyfiyyət təhlillərinin aparılmasında əhəmiyyətli rol oynayır

alığı planına start verilib və hazırda müxtəlif strateji istiqamətlər üzrə kompleks tədbirlər həyata keçirilir: «İlkin olaraq fondaxili struktur və institusi- onal platformanın təkmilləşdi- rilməsi məqsədilə müvafiq struk- tur vahidinin, aktuar qrupun formalaşdırılması və komplektləş- dirilməsi tədbirləri icra edilib, həmçinin daxili texniki və insti- tutional potensialın artırılması məqsədilə bir sıra donor təşki- latlarla intensiv təlim proqram- larının keçirilməsi razılaşdırılıb. Bununla yanaşı, aktuar modellər üzrə zəruri verilənlər bazasının

müəyyənləşdirir, pensiya siste- mində kəmiyyət və keyfiyyət təhlillərinin aparılmasında əhə- miyyətli rol oynayır. PROST mo- deli vasitəsilə əhalinin gözəni- lən ömür müddəti, ölkə iqtisadi- yatının gələcək makroiqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq ten- densiyaları nəzərə alınaraq sı- gortaolunanların gələcək pensiyaya məbləğindəki dəyişmələri, sistemdə həm sığorta prinsiplə- rinə əsaslanan, həm də məcburi dövlət sosial sığorta haqqına bağlı olmayan pensiya öhdəliklərinin məbləği, həmçinin gələcək pensiyacıların və sığortaolunanların

Qeyd edilib ki, 2009-2010- cü illərdə dünyada baş vermiş global maliyyə böhranının müxtəlif növ pensiya sistemlərinə təsiri Dünya Bankı tərəfindən məhz PROST modeli vasitəsilə qiymətləndirilib. Bundan əlavə, Avropa Birliyinin bir sıra ölkələri də bu modeli tətbiq edib.

Azərbaycan üzrə PROST mo- delinin tətbiqi istiqamətində iş- lərin bu ilin may ayında yekun- laşdırılması və ictimaiyyətin mə- lumatlandırılması məqsədilə ge- niş təqdimatın keçirilməsi nə- zərdə tutulub.

A.NƏBİYEVƏ

RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

- ❖ Azərbaycanda cari ilin yanvar-mart ayları ərzində **534,6 kq** qızıl hasil edilib. Bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə **52%** çoxdur.
- ❖ Rüb ərzində sığorta şirkətlərinin həyata keçirdiyi ödənişlər **35,75 milyon manat** olub.
- ❖ Bu ilin birinci rübündə Azərbaycan **8 milyon 417 min 368 ton** neft ixrac edib. Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft boru kəməri ilə **6 milyon 679 min 95 ton**, Bakı-Supsa neft boru kəməri ilə **1 milyon 92 min 889 ton**, Bakı-Novorossiysk neft kəməri ilə isə **339 min 491 ton** neft ixrac olunub. Ölkədən **305 min 891 ton** neft isə dəniz yolu nəqliyyatı ilə daşınıb.

AYTƏN

Fərdi şəxsi hesabı olan sığortaolunanların sayı artıb

Aprəl ayının 1-nə olan statistika əsasən, Azərbaycanda fərdi şəxsi hesabı olan sığortaolunanların sayı 3.041.813 nəfərə yüksəlib. DSMF-nin fərdi uçot sistemində qeydiyyatda olan sığortaolunanların 59,1 faizi kişi, 40,9 faizi isə qadındır.

Azərbaycan Respublikası mənbələrindən ömək ödənişi və məcburi dövlət sosial sığorta haqqına cəlb olunan digər gəlirləri əldə edən əcnəbilərin məcburi dövlət sosial sığortası ilə əhatə olunması prosesi 2006-cı il yanvarın 1-dən həyata keçirilir. Cari ilin aprel ayının 1-nə olan statistika əsasən,

ilin əvvəli ilə müqayisədə Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun fərdi uçot sistemində qeydiyyatda alınan əcnəbilərin sayı 2,56 faiz artıb. Mart ayı ərzində əlavə olaraq 175 nəfər əcnəbi vətəndaş qeydiyyatda alınıb və nəticədə fərdi uçot sistemindəki əcnəbilərin sayı 23.090 nəfərə yüksəlib. Dövlət sosial sığorta sistemində fərdi şəxsi hesabı olan əcnəbilərin 88,94 faizini kişilər, 11,06 faizini isə qadınlar təşkil edir. Ümumilikdə 104 ölkənin vətəndaşlarını əhatə edən əcnəbilər arasında ən yüksək say göstəricisi - 12.231 nəfərlik Türkiyə vətəndaşları üzrə müşahidə olunur. Fərdi uçot sistemində qeydiyyatda

alınan əcnəbilərin sayına görə ikinci yerdə gələn Gürcüstan vətəndaşlarının sayı 2608 nəfərə, üçüncü yerdə gələn Rusiya Federasiyasının vətəndaşlarının sayı isə 1352 nəfərə çatıb.

Əlavə edək ki, sığortaolunanlar fərdi şəxsi hesabdakı pensiya kapitalı haqqında müvafiq məlumatları «Elektron Hökumət» portalı (www.e.gov.az) vasitəsilə Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən təqdim olunmuş «Sığortaolunanlara məlumatların verilməsi» adlı elektron xidmətdən istifadə etməklə əldə edə bilərlər.

Mehdi Babayev

«Professional MÜHASİB» jurnalının baş redaktoru, audit üzrə mütəxəssis

Audit

Vergitutmada gəlirdən çıxılmayan xərclər

Gəlirdən çıxılmayan xərclərin ümumi təsnifatı Vergi Məcəlləsinin 109-cu maddəsində göstərilir. Bu maddənin müddəalarının geniş şərhinə daha çox ehtiyac olduğunu nəzərə alaraq, mümkün (lakin aşağıda göstərilərlə məhdudlaşdırılmayan) izahların verilməsinə çalışmaq.

Maddə 109.1. Əsas vəsaitlərin alınmasına və qurulmasına çəkilən xərclərin və bu Məcəllənin 143-cü maddəsinə uyğun olaraq kapital xarakterli digər xərclərin gəlirdən çıxılmasına yol verilmir.

- Əsas vəsaitlərin istehsalı, tikilməsi, habelə onların alınması, götürülməsi, quraşdırılması və qurulmasına çəkilən xərclər. Əsas vəsaitin ilkin dəyəri onun istehsalı, tikilməsi, habelə onların alınması, götürülməsi, quraşdırılması və qurulmasına çəkilən bütün xərclərin məcmusudur. Yəni müəssisə tərəfindən alınan (mədaxil edilən) əsas vəsaitlərin ilkin dəyəri Vergi Məcəlləsinin 109.1-ci maddəsinə əsasən birbaşa gəlirdən çıxılmır. Əslində, həmin

xərclər (ilkin dəyər) Vergi Məcəlləsinin 114-cü maddəsində göstərilən amortizasiya normaları daxilində hissə-hissə gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir. Bu maddə, sadəcə olaraq, əsas vəsaitin ilkin dəyərinin birbaşa gəlirdən çıxılmasını qadağan edir. Həmçinin:

- Ayrı-ayrı maşın və mexanizmlərin fərdi sınağı, bütün növlərdən olan avadanlıqların və texniki qurğuların quraşdırılmasının keyfiyyətini yoxlamaq məqsədi ilə kompleks sınaqların aparılmasına çəkilən xərclər.

- Avadanlıqları göndərən zavodlar və ya onların tapşırığı ilə ixtisaslaşdırılmış müəssisələr tərəfindən həyata keçirilən quraşdırma işlərinə çəkilən xərclər.

- Avadanlıqlarda modernləşdirmənin aparılması və həmçinin onların yenidən qurulmasına çəkilən xərclər.

- Tikintinin ümumi smeta dəyərinə nəzərdə tutulan, tikilməkdə olan müəssisələrin müdiriyyətinin və ya texniki nəzarət qrupunun saxlanılmasına çəkilən xərclər.

- Müəssisənin balansında

olan mədəni-məişət və digər obyektlərin tikilməsi, quraşdırılması ilə əlaqədar xərclər.

- Bir ildən artıq müddətə təsərrüfat fəaliyyətində istifadə edilən qeyri-maddi obyektlərə çəkilən xərclər qeyri-maddi aktivlərə aid edildiyi üçün birbaşa gəlirdən çıxılmır.

- Vergi Məcəlləsinin 115.2-ci maddəsinə görə, həmin Məcəllənin 114.2-ci maddəsindəki təsnifata əsasən amortizasiya olunmayan, köhnəlmə (amortizasiya) hesablanmayan əsas vəsaitlərin təmirinə çəkilmiş xərclər gəlirdən çıxılmır və onların balans dəyərini artırır.

- İcarəyə götürülmüş əmlakın təmiri icarəyə götürənin hesabına aparılarsa, çəkilən təmir xərcləri.

- Yenidən qiymətləndirmə notisində əsas vəsaitin balans (qalıq) dəyərinə yaranan mənfəət fərqləri.

- Vergi ödəyicisinin gəlirdən çıxmaq hüququna malik olduğu xərclər istisna edilməklə, aktivlərin dəyərini artıran kapital xarakterli digər (təmir) xərclər.

Davamı növbəti sayımızda

vergi təqvimini

APREL						
I	II	III	IV	V	VI	VII
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüüyü halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

15 aprel – «(1) və (2)».
20 aprel – «(1-1)», «3», «4», «8», «9», «10.1», «10.2», «10.3» və «11».

«(1) və (2)» - Gəlir və mənfəət vergisi: Gəlir və mənfəət vergisi üzrə hesabət dövrü təqvim ilidir. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar rüb qurtarıqdan sonra 15 gündən gec olmayaraq cari ödəmələri dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Bələdiyyə mükiyyətinə olan müəssisə və təşkilatlar mənfəət vergisini yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödəyirlər. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğinə aid edilir.

Vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini öz seçimi əsasən aşağıda göstərilən iki mümkün metoddan birinə uyğun müəyyənləşdirə bilər.

Birinci metod: Hər rüb üçün cari ödəmələrin məbləği əvvəlki vergi ilində hesablanmış verginin 1/4 hissəsi məbləğində müəyyən edilir.

İkinci metod: Cari rübdəki gəlirin məbləğini keçən ilin ümumi gəlirində (gəlirdən çıxılan məbləğlər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi çəkisi nisbətində göstərilən əmsala vurmaqla müəyyən edilir.

Bu zaman vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirməyin yuxarıdakı iki mümkün metodundan birini seçir və hər il aprel ayının 15-dən gec olmayaraq bu barədə vergi orqanına məlumat verir. Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirmək üçün təbiiq etdiyi metod barədə məlumat vermədiyi halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir.

Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirmək üçün ikinci metodu seçdiyi halda, hər rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir, əks halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir.

Əvvəlki vergi ilində fealiyyəti olmayan və növbəti vergi ilində fealiyyət göstərən, habelə yeni yaradılmış və fealiyyət göstərən vergi ödəyiciləri mənfəət və ya gəlir vergisi üzrə cari vergi ödəmələrini təqvim ili ərzində rüblər üzrə artan yekunla hesablamalı, cari vergi ödəmələrinin məbləği mənfəətdən və ya gəlirdən verginin məbləğinin 75 faizindən az olmamalı, rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində cari vergi ödəmələrini aparmalı və hər ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir.

«(1-1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabət dövrü rübüdür. Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) hesablanan gəlir vergisi barədə «Xüsusi notariusun gəlir vergisi bəyannaməsi» hər rüb başa çatdıqdan sonra növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim edilməlidir.

«3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabət dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabət dövrü üçün, hesabət dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq, qeyd edilmiş müddətə hər hesabət dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabət dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabət dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabət ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəpik-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çinçil xammalı aid edilir.

«10.3» - Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə aparılan ödəmələrdən ödəmə mənbəyində tutulan verginin hesabət dövrü rübüdür.

Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərəkən bu gəlirdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməli və həmin müddətdə də bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«11» - Dövlət rüsumu: Dövlət rüsumu üzrə hesabət dövrü rübüdür. Notariat hərəkətlərinə görə dövlət rüsumu notarius tərəfindən qəbul edilərək iki bank günündə, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki diplomatik nümayəndəliklərində aparılan konsulluq əməliyyatları üçün alınan dövlət rüsumu bir ay ərzində, digər dövlət rüsumları isə tutulduqdan sonra bir bank günündə ərzində dövlət büdcəsinə köçürülür. «Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabət rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

Yeni hesablar planı üzrə ikili yazılışların verilməsi

Xanbaba Quliyev,

Auditorlar Palatasının üzvü

Hörmətli oxucular, yeni hesablar planında əks etdirilən bütün mühasibat hesablarında (hazırda 111 №-li, 112 №-li hesablarda) aparılacaq əməliyyatlara dair ikili yazılışların verilməsi ilə bağlı tövsiyələrimizi davam etdiririk. Göstərilən nümunələr şərti və öyrətmə xarakteri daşıyır. Bu dəfə misal olaraq alınmış avadanlığın oğurlanması, fəvqəladə hadisələr nəticəsində və ya hər hansı formada itkiyə uğraması ilə bağlı əməliyyatlara nəzər yetirəcəyik.

Misal. Müəssisə 2012-ci ilin yanvar ayında faydalı istismar müddəti 5 il və son qalıq dəyəri 800 manat müəyyənləşdirilməklə ƏDV ilə birlikdə 5900 (əsas hissə 5000 manat + ƏDV 900 manat) manat dəyərinə avadanlıq almışdır. Sahibkar tərəfindən avadanlığa azalan qalıq metodu ilə illik 25% amortizasiya dərəcəsi tətbiq olunması qərar verilmişdir. Lakin 25.12.2014-cü il tarixdə həmin avadanlıq itkiyə uğramışdır (oğurlanmışdır, oşqik gəlməmişdir, fəvqəladə hadisələr nəticəsində məhv olmuşdur və ya hər hansı digər formada itkiyə uğramışdır). İtkinin aşkar edildiyi tarixdə bu barədə rəhbərlik tərəfindən müvafiq hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edilmiş, lakin avadanlıq itkiyə məruz qaldığından faktiki mövcud olmadığına görə, balansdan silinməsinə qərar verilmişdir. Bu əməliyyatlarla bağlı veriləcək ikili yazılışların təyini etmək tələb olunur.

Əvvəlcə 2012-ci ilin yanvar ayından 25.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə (yəni 12 ay ərzində) hesablanmalı olan (mühasibat uçotu məqsədləri üçün) amortizasiya dəyərini müəyyənləşdirərək. Satış tarixinə avadanlıq üzrə yığılmış amortizasiya dəyəri 2429 (1050 + 788 + 591) manat, balans (qalıq) dəyəri isə 2571 (5000 - 2429) manat təşkil edəcəkdir. İkili yazılışlar isə aşağıdakı kimi olacaqdır (*baş cədvəl*).

Cədvəldən görüldüyü kimi təqsirkar tərəfin (təqsirkar işçinin və ya kənar digər fiziki şəxsin) müəyyən edilməsi mümkün olmadığı halda, hər hansı formada itkiyə məruz qalan avadanlığın balans (qalıq) dəyəri 731 №-li «Sair əməliyyat

Tarix	Hesabın №-si və adı	Əməliyyatın məzmunu	Debet (məbləğ)	Kredit (məbləğ)
31.12.2012	202, İstehsal məsrəfləri	2012-ci ilin yanvar ayından 25.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə hesablanmış amortizasiya dəyəri uçota alınır (əgər avadanlıq istehsal məqsədlirdirsə)	2429	
31.12.2012	112, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – amortizasiya dəyəri	2012-ci ilin yanvar ayından 25.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə hesablanmış amortizasiya dəyəri uçota alınır (əgər avadanlıq istehsal məqsədlirdirsə)		2429
25.12.2014	112, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – amortizasiya dəyəri	İtkiyə uğramış avadanlığın balansdan silindiği (itkiyə məruz qaldığı) tarixə balans (qalıq) dəyəri uçotdan silinir	2429	
25.12.2014	111, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – ilkin dəyər	İtkiyə uğramış avadanlığın balansdan silindiği (itkiyə məruz qaldığı) tarixə balans (qalıq) dəyəri uçotdan silinir, əgər təqsirkar tərəfi (işçini və kənar digər fiziki şəxsi) müəyyən etmək mümkün deyildirsə	2571	
25.12.2014	731, Sair əməliyyat xərcləri	İtkiyə uğramış avadanlığın balansdan silindiği (itkiyə məruz qaldığı) tarixə balans (qalıq) dəyəri uçotdan silinir, əgər itki fəvqəladə hallar nəticəsində baş vermişdirsə		2571
25.12.2014	761, Fəvqəladə xərclər	İtkiyə uğramış avadanlığın balansdan silindiği (itkiyə məruz qaldığı) tarixə balans (qalıq) dəyəri uçotdan silinir, əgər itki fəvqəladə hallar nəticəsində baş vermişdirsə	2571	
25.12.2014	111, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – ilkin dəyər	İtkiyə uğramış avadanlığın balansdan silindiği (itkiyə məruz qaldığı) tarixə balans (qalıq) dəyəri uçotdan silinir, əgər itki fəvqəladə hallar nəticəsində baş vermişdirsə		2571
25.12.2014	213, İşçi heyətin qismüddətli debitor borcları	İtkiyə uğramış avadanlığın balansdan silindiği (itkiyə məruz qaldığı) tarixə balans (qalıq) dəyəri uçotdan silinir, əgər təqsirkar işçirdirsə (maddi-məsul şəxsdirsə)	2571	
25.12.2014	111, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – ilkin dəyər	İtkiyə uğramış avadanlığın balansdan silindiği (itkiyə məruz qaldığı) tarixə balans (qalıq) dəyəri uçotdan silinir, əgər təqsirkar işçirdirsə (maddi-məsul şəxsdirsə)		2571
25.12.2014	731, Sair əməliyyat xərcləri	Əgər avadanlıq məhsulata ƏDV ödəməklə və əvəzləndirmə hüququ əldə etməklə əldə edilmişdirsə, avadanlıq oğurlanması və ya hər hansı formada (fəvqəladə hallardan başqa) oşqik gəlməsi nəticəsində itkiyə məruz qalmışdırsa, həmin avadanlığın balans (qalıq) dəyərinə ƏDV hesablanır (2571 x 18%)	463	
25.12.2014	521, Vergi öhdəlikləri	Əgər avadanlıq məhsulata ƏDV ödəməklə və əvəzləndirmə hüququ əldə etməklə əldə edilmişdirsə, avadanlıq oğurlanması və ya hər hansı formada (fəvqəladə hallardan başqa) oşqik gəlməsi nəticəsində itkiyə məruz qalmışdırsa, həmin avadanlığın balans (qalıq) dəyərinə ƏDV hesablanır (2571 x 18%)		463

vat xərcləri» və ya 761 №-li «Fəvqəladə xərclər» hesabının debetində xərc kimi uçota alınır.

Təqsirkar tərəf müəyyən edildiyi halda isə itkiyə məruz qalan avadanlığın balans (qalıq) dəyəri 213

№-li «İşçi heyətin qismüddətli debitor borcları» və ya 217 №-li «Digər qismüddətli debitor borcları» hesabının debetində debitor borc (alacaq) kimi uçota alınması tövsiyə olunur.

beynəlxalq panoram

Böyük Britaniyada neft hasilatı üzrə vergilərə yenidən baxılır

Maliyyə naziri Corc Osborn Şimal dənizində neft hasilatı ilə məşğul olan şirkətlərin vergi dərəcələrinin gələcəkdə endirilməsini təklif edib.

Ölkənin «Oil & Gas UK» neftçixarma şirkətləri assosiasiyasının məlumatına əsasən, xərclərin artması, yüksək vergilər və neftin qiymətinin aşağı düşməsi fonunda 2014-cü ildə Şimal dənizinin Britaniya sektorunda neft hasilatı azalıb. Bildirilir ki, yaranmış vəziyyətdə investisiyalar artırılmalı və geoloji kəşfiyyat işləri aparılmalıdır.

«Oil & Gas UK» təşkilatının lobbiçi qrupu hökumətə vergiləri azaltmağı və Şimal dənizində hasilatın aşağı düşməsi fonunda neft və qaz sektoru üçün mürəkkəb vergi rejimini sadələşdirməyi təklif edib.

2014-cü ildə Şimal dənizinin Britaniya sektorunda neft hasilatı ötən illə müqayisədə 1,1%, başqa sözlə, sutkada 1,42 mln. barel neft ekvivalenti azalıb. Layihələrin icrası plan üzrə gətərsə, bu il qaz hasilatı gündə 1,43 milyon barelə çata bilər.

Xarici ölkələrin təcrübəsi

Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi sistemi üzrə beynəlxalq təcrübə

Vergi administrasiyalarının fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması və müvafiq kriteriyalar üzrə ardıcıl təhlillərin aparılması müasir dövrün əsas tələblərindəndir. Bu sahədə beynəlxalq təcrübədə müxtəlif qiymətləndirmə sistemləri («Performance Measurement Systems») tətbiq olunur. Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi sahəsində Fransa, İtaliya, Avstriya, İrlandiyanın təcrübələri fərqli xüsusiyyətlərinə görə diqqəti cəlb edir. Eyni zamanda, bu sahədə bir sıra beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən Beynəlxalq Valyuta Fondunun təlimatlarından da istifadə olunur.

◆ İrlandiya təcrübəsi

İrlandiya Respublikasında fəaliyyətin idarə olunması və inkişafı sistemi (FİİS) mövcuddur. Dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi sistemi olan FİİS menecerlər və işçilər arasında açıq, dürüst və konstruktiv müzakirələrin aparılması ilə fəaliyyətin qiymətləndirilməsinin və inkişafının ədalətli, effektiv yolu kimi nəzərdə tutulmuşdur.

FİİS üç mərhələdə keçirilir:

1. Hədəflərin müəyyən edilməsi

İlin başlanğıcında keçirilən xüsusi iclas işçiyə meneceri ilə qarşıda gələcək il üçün prioritet hədəflərin və məsələlərin müzakirəsi, dəqiqləşdirilməsi və razılaşdırılması üçün geniş imkanlar yaradır. Hədəflər real, ölçüləbilən, nail oluna bilən və zamana əsaslanmış olmaqla bölmənin və ümumilikdə təşkilatın əsas məqsədlərini əks etdirməlidir.

2. Aralıq baxış keçirilməsi

Aralıq baxış ilin ortasında keçirilən mühüm, rəsmi yoxlamadır. İşçi menecerlə ilin əvvəlində müəyyən edilmiş hədəflərin inkişafını müzakirə edir və yeni məsələlər, prioritetlərin dəyişməsi və digər mühüm hadisələri razılaşdırmaq imkanı əldə edir. İşçi menecerlər görüşdən əvvəl özünün fəaliyyətini və inkişafını qiymətləndirməli, nailiyyətlərin dəlillərini istifadə etməklə hər bir hədəf və sərəfişə üzrə «nail olunmuş inkişaf» formasını müəyyən olunmuş qaydada doldurmalı və menecərə təqdim etməlidir.

İşçi gözlənilən ümidləri doğrultmadığı halda, menecer rəsmi iclası gözləməməli, fəaliyyətin davamlı idarə edilməsinin tərkib hissəsi olaraq işçiyə xəbərdarlıq etməlidir.

3. İllik baxış keçirilməsi

İllik baxış, adətən, dekabr ayında keçirilir və ilin əvvəlində müəyyən edilmiş hədəflərin

müşahidəsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İllik baxış müzakirəsi il ərzində göstərilmiş fəaliyyətin qiymətləndirilməsi məqsədilə aşağıdakı mövzuları əhatə edir:

- hədəflərə nail olmaq;
- nail olunmamış və ya tam nail olunmamış hədəflər;
- göstərilmiş və ya göstərilməmiş sərəfişlər;
- treninq və inkişaf təlimləri;
- razılaşdırılmış hədəflərin nail olunmasında qarşıya çıxan istənilən maneələrə baxış.

◆ Fransa təcrübəsi

Ölkənin vergi administrasiyası fəaliyyətin idarə edilməsinin qiymətləndirilməsi nəticələri üzrə parlamentə, büdcə layihəsinin nazirliklərarası Audit Komitəsinə və dövlət siyasətinin audit və qiymətləndirilməsi üçün müstəqil məhkəməyə hesabatlar verir. Fransanın vergi administrasiyası fəaliyyətin idarə edilməsinin qiymətləndirilməsini aşağıdakı meyarlar üzrə həyata keçirir:

Vergi audit

- Audit idarələrinin təvədiyə yoxlanılan minimal dövrüyyəli müəssisələrin əhatə dərəcəsi;
- Yüksək təminatlı fiziki şəxslərin gəlir və sərəvtlərinin qarşılıqlı əlaqəli audit yoxlamaları ilə müəyyən edilməsi;
- Ciddi vergi yayımlarının qarşısının alınması məqsədilə keçirilmiş audit yoxlamalarının faiz göstəricisi;
- Vergi araşdırmaları proseslərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı daxil olan şikayətlərin sayı;
- Xarici vergi audit əməliyyatlarının sayı;
- Vergi ödəyicilərinin müraciətlərinin audit idarələrində 30 və ya 60 gün ərzində araşdırılaraq cavablandırılma dərəcəsi;
- Qanunsuz fəaliyyət göstərən işçilər barədə məlumatın sosial müdafiə orqanına ötürülməsi dərəcəsi;

- Başa çatdırılmış kameral yoxlamaların sayı.

Vergilərin idarə olunması

- Məcburi yığım dərəcəsi;
- Fərdi vergilərin nağdsız ödənilməsi dərəcəsi;
- Gəlir vergisinin ödənilməsi dərəcəsi;
- Fiziki şəxslərin gəlir vergisinin hesabı öhdəliyinə riayət etmə dərəcəsi;
- Peşə fəaliyyətindən gəlir əldə edən şəxslərin gəlir vergisinin hesabı öhdəliyinə riayət etmə dərəcəsi;
- 30 gün və ya daha az müddət ərzində qənaətbəxş və ya qismən qənaətbəxş cavab almış ƏDV əvəzləndirilməsi tələblərinin və artıq ödənilmiş gəlir vergisinin qaytarılması barədə müraciətlərin payı;
- Daşınmaz əmlakla bağlı məlumatların 10 gün ərzində çatdırılma dərəcəsi.

İnsan resursları

- Vergi müfəttişlərinin təlimlik dərəcəsi;
- Vəzifəli şəxslərin təlimlik dərəcəsi (idarəetmə təlimi daxil olmaqla).

◆ İtaliya təcrübəsi

İtaliya Gəlirlər Agentliyi işçinin bilik və bacarıq səviyyəsini imkanlar/səlahiyyətlər modelindən istifadə etməklə yerlərdə qiymətləndirilməsini həyata keçirir. 2001-ci ildən tətbiq olunan bu SIRIO sistemi (*acronym for Integrated System of Results, Indicators and Objectives*) fərdi qiymətləndirmənin illik aparılmasını təmin edir. Sistemdə əldə olunan nəticələr (qarşıya qoyulmuş hədəflərə nail olmaq), təşkilatı bacarıqlar (fərdin şəxsi keyfiyyətləri) nəzərə alınır. 2008-ci ildən Gəlirlər Agentliyi peşəkarlıq səviyyəsini artırmaq məqsədilə təşkilatı və digər funksional vəzifələrin icrasına məsul şəxslərin, qrup liderlərinin (məsələn, kiçik rəis heyəti) qiymətləndirilməsinə başlamışdır. Bu tip qiymətləndirmədə 4 meyar - problemlərin həlli, hədəflərə nail olmaq, təşəbbüs, qrup şəklində fəaliyyətin nəticəsi əsas götürülür. Bununla yanaşı, İtaliyada bütün dövlət təşkilatlarında fəaliyyətin idarə edilməsi metodlarının və sistemlərinin qiymətləndirilməsinə, şəffaflığına və dürüstlüyünə cavabdeh olan mərkəzi institut mövcuddur.

Çində benzin və dizel yanacağına qiyməti bahalaşdırılıb

Ölkədə bir ton benzinin qiyməti 290 yuan (1 yuan=0,17 manat), dizel yanacağına qiyməti isə 280 yuan artıb.

Çinin daxili bazarında neft məhsullarının qiyməti neftin dünya bazarındakı qiymətinin dəyişməsinə əsasən tənzimlənir. Neftin qiymətinin tə-

rəddüdü amplitudu 50, yaxud daha çox yuana çatdıqda Çində qiymətdə dəyişiklik edilir.

Ölkədə neft məhsullarının istehlak vergisi də artırılıb: bir litr xam neftə, benzinə, sürtkü materiallarına rüsum 1,4 yuandan 1,52 yuanaqəd, bir litr dizel yanacağına və aviasiya kerosininə 1,1 yuandan 1,2 yuanaqəd.

Gürcüstanda pivə və spirtli içkilərə aksiz artırılıb

2014-ci ilin noyabrında Gürcüstan hökuməti bütün məmulatların, tərkibində spirt olan içkilərin və etil spirtinin aksiz dərəcələrini 1 yanvar 2015-ci il tarixindən 2 dəfə artırılmasını nəzərdə tutan Vergi Məcəlləsinə düzəlişlərin layihəsini parlamentə təqdim etmişdi. Deputatlar düzəlişlərə tərəfdar çıxsalar da, verginin artırılması martın 1-dək təxirə salınmışdı.

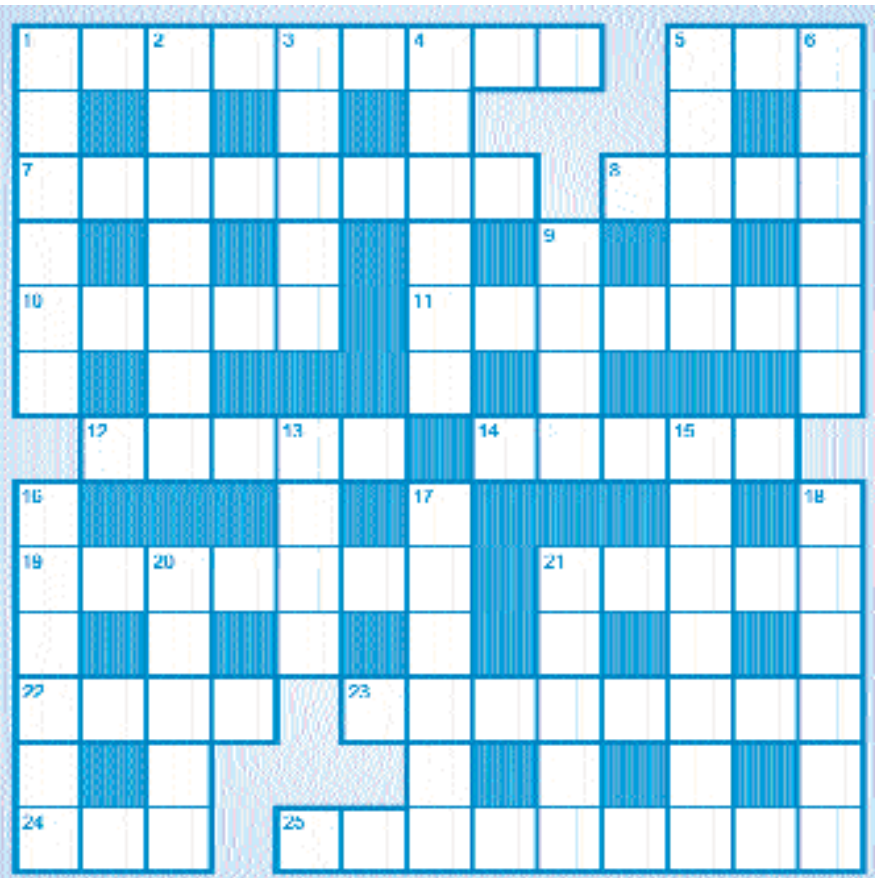
Martın 1-dən səmənə pivəsinin 1 litrinə aksiz 0,4 lardan 0,6 lariyədək (1 lari = 47 qəpik) artı-

lıb. Bundan əlavə, aksiz dərəcəsi etil spirtinə və alkoqollu içkilərə, o cümlədən araq, rom, viski, cin və likörə də artırılıb. Bu məhsulların 1 litrinə vergi 2,5 lardan 5 lariyədək təşkil edirdisə, hazırda 5 lardan 10 lariyədəkdir.

Xatırladaq ki, Gürcüstanda bütün məmulatların aksiz dərəcəsi 2013-cü il sentyabrın 1-dən artıb. Filtrlı siqaretlərə aksiz dərəcəsi 0,15 lari (təxminən 9 qəpik), filtsiz siqaretlərə 0,05 lari (təxminən 3 qəpik) artıb.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.Uydurma, xəyali məharətin və ya ağılsızlığın manipulyasiyanın köməyi ilə ətraf əlamə təsir etmək; 2.Rusiyada göl; 3.Çap üsulu; 4.Ukraynada şəhər; 5.İngilislərdə bəy, zadəgan titulu; 6.İqtisadiyyatda və ya bazarda baş verən dəyişiklikləri ölçmək üçün istifadə edilən kömiyyət göstəricisi; 9.Boşbuynuzlular fəsiləsinin öküzlər cinsinə aid yarımnöv; 13.Azərbaycan müğənnisi, bəstəkarı. Tanınmış xanəndə və pedaqoqun adı; 15.Partlayıcı maddə; 16.Orta əsrlərdə yaşayb-yaratmış görkəmli Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri. Azərbaycan və türk divan ədəbiyyatının ən məşhur nümayəndələrindən biri; 17.Özünü bəyənən, özünü yüksək tutan, ancaq özünü, öz mənafeyini düşünən adam; 18.Görkəmli Azərbaycan bəstəkarının adı, «Min bir ge-

cə» nağıllarının süjetləri əsasında yaradılmış baletin müəllifi; 20.Lerik rayonunda kənd; 21.İdarənin, müəssisənin və s. adı olan möhür. **Soldan sağa:** 1.Mammot cinsinə aid olan nəslil kəsilmiş xortumlu heyvan; 5.Yunan hərfi, psixologiya elminin simvolu; 7.XIII əsr Azərbaycan memarlığının ən maraqlı nümunələrindən biri, Culfa rayonu ərazisində yerləşən türbə; 8.1921-ci ildən nəşr edilən rəsmi mərkəzi qəzetin adı; 10.Oksidlər sinfinə aid dəyərli mineral daş. Qədim dövrlərdə ləl, yaxont adlanırdı; 11.Yuxarıya doğru getdikcə nazikləşən, yonulmuş daş sütundan ibarət abidə; 12.Çexiyanın paytaxtı; 14.S.Vurğunun poeması; 19.Göygöl rayonunda kənd; 21.Tanınmış Azərbaycan aktyoru, rejissoru, xalq artisti-nin adı. Bir sıra musiqili komediya və ope-

Culfa rayonu ərazisində yerləşən türbə

raların müəllifi; 22.Respublikamızda rayon; 23.Törtibçi, rəssam; 24.Masallı rayonunda kənd. Məşhur nasirinin adı; 25.Müasir təyyarə, vertolyot, raket və idarəolunan mərmilərin uçuşunu avtomatik idarə edən konstruksiya.

Törtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Solmaz; 2.Erç-Şeş; 3.Turan; 4.Orfizm; 5.Tiker; 6.Kakadu; 9.Aqil (Əliyev); 13.Uşba; 15.Norfolk; 16.Fərhad; 17.Slavsk; 18.Şredel; 20.Dəcə; 21.Şanlı. **Soldan sağa:** 1.Skeytboard; 5.Tək; 7.Loqarim; 8.Ukok; 10.Arşın; 11.Ziqrid; 12.Aşşur; 14.Öleng; 19.Ərdəbil (xanlıq); 21.Şart; 22.Hacı; 23.Oversold; 24.Dol; 25.Siktıvkar.

idman

Məqsədımız həm velosiped idmanını inkişaf etdirmək, həm də Azərbaycanı dünya ictimaiyyətinə daha yaxından tanıtmaqdır

Bu günlərdə kütləvi informasiya vasitələrində Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyasının vitse-prezidenti Sahib Ələkbərovun «Bakı 2015» I Avropa Oyunları ilə bağlı müsahibəsi yayılıb. Mövzunun aktuallığını nəzərə alaraq, müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Bakıda keçiriləcək I Avropa Oyunlarına hazırlıqlar necə gedir?

- Avropa Oyunlarında velosiped idmanının 3 növü - şose, dağ velosipedi və BMX üzrə yarışlar keçiriləcək. Şose yarışının özü də iki yerə bölünür - qrup və fərdi ötürmə. Hazırlıq prosesini 2 yerə bölmək olar - müvafiq infrastrukturun təşkili, idman obyektlərinin tikintisi; idmançıların hazırlığı və onlara lazımı şəraitin yaradılması. Qeyd edim ki, şose yarışlarının keçirilməsi üçün Bakıda çox gözəl imkanlar var. 2013 və 2014-cü illərdə «Tour d'Azerbaïdjan» beynəlxalq veloyürüşü bunu bir daha təsdiq etdi. Yəni həmin marşrut sınaqdan çıxarılıb, öyrənilib və bəyənilib. Mayda keçiriləcək «Tour d'Azerbaïdjan» yarışının sonuncu, 5-ci mərhələsi tamamilə Avropa Oyunlarının marşrutu ilə üst-üstə düşür və Avropa Oyunları üçün bir növ sınaq xarakteri daşıyacaq. Start və finiş xətti «Azadlıq» meydanında olacaq. Velosipedçilər paytaxtımızın mərkəzi küçələri ilə dövrə vuracaq. İçərişəhərdən keçəcəklər. Çox maraqlı marşrutdur. Düşünürəm ki, həm idmançıların, həm də tamaşaçıların xoşuna gələcək. Fərdi ötürmə üzrə yarışlar isə Bilgəhdə keçiriləcək. Bu məkan da Avropa Oyunlarının keçirilməsi üçün tam hazır vəziyyətdədir.

- Dağ velosipedi və BMX yarışları üçün hazırlıq nə yerdədir?

- Dağ velosipedi üzrə yarışlar Xocəsən gölünün yaxınlığındakı ərazidə - Stend Atıcılığı İdman Mərkəzinin yaxınlığında salınmış Veloparkda təşkil ediləcək. Xatırladım ki, 2014-cü il oktyabrın 18-də həmin yerdə Avropa Oyunlarına sınaq xarakterli beynəlxalq yarış keçirildi. Həm idmançıların, həm də beynəlxalq qurumların nümayəndələrinin ümumi rəyi belə oldu ki, park Oyunlarına hazırdır. Olimpiya standartlarına uyğun olan BMX stadionunun da tikintisi başa çatmaq üzrədir. Bu, sıx çimərliyi ilə üzbuüz ərazidə salınmış çox unikal bir idman qurğusudur və qonşu ölkələrin heç birində bu cür stadion yoxdur. Bu günlərdə ABŞ-dan gəlmiş BMX üzrə mütəxəssislər stadionu sınaqdan keçirdilər və onların da verdikləri qiymət çox yüksəkdir.

- Avropa Oyunlarında Azərbaycanı təmsil edəcək velosipedçilər müəyyənləşibmi?

- Hər 3 yarış üçün iştirakçılarımızın say tərkibi müəyyənləşib. Azərbaycanı Avropa Oyunlarında ümumilikdə 9 velosipedçi təmsil edəcək. Təəssüf ki, BMX növündə idmançımız yoxdur. Çünki bu, hələ Azərbaycanda olmayan yeni idman növüdür. Şose növündəki

kişi idmançılarımız «Synergy Baku»-nın tərkibində yarışirlar. Onlardan hansının Avropa Oyunlarında iştirak edəcəyi yarış ərəfəsində müəyyənləşəcək. Ehtiyat qüvvəmiz kifayət qədərdir və onlar fevraldan başlamaqla «Synergy Baku»-nın tərkibində beynəlxalq yarışlarda iştirak edərək yaxşı nəticələr göstərirlər. Qadınların yarışında iştirakı planlaşdırılan Yelena Pavluxinanın yaxşı hazırlıq keçməsi üçün Sloveniyanın «Lyublyana» komandası ilə danı-

13-cü yeri tutdu. Dağ velosipedinin inkişafına ötən ildən başladığımızı nəzərə alsaq, bunu yaxşı nəticə kimi qəbul etmək olar. Düşünürəm ki, bizim idmançılarımız ölkəmizi Avropa Oyunlarında layiqincə təmsil edəcəklər.

- Yəqin ki, Avropa Oyunlarında velosipedçilərimizdən medal gözləmək hələ tezdir...

- Oyunlara qatılan hər bir idmançı medala köklənməli, özünü məhz buna hazırlamalıdır. Amma

şıqlar apardıq və razılığa gəldik ki, bizim idmançı onların komandasının tərkibində yarışlarda iştirak etsin. Dağ velosipedi üzrə yığma komandamızın üzvləri hazırda Sloveniyada təlim-məşq toplanışındadır və Avropada keçirilən yarışlarda iştirak edirlər. Bu yaxınlarda gənc velosipedçimiz Aqşin İsmayilov çox nüfuzlu bir yarışda

van, Çin... Artıq 3 ildir ki, onlar bu marşrutlarla hərəkət edir, velosipedlə min kilometrə məsafə qət edirlər. Köynəklərinin üzərində Bakı, Azərbaycan yazılan komanda üzvləri neçə-neçə şəhərdən, kənddən keçirlər. Bu, ölkəmizi tanımaq üçün çox gözəl imkandır. Çünki milyonlarla adam bu yarışları həm televiziya vasitəsilə, həm də yol kənarlarında izləyir.

- Qrup ötürmələrində «Synergy Baku»-nın üzvləri iştirak edəcək?

- Təbii. Onlar indi Sloveniyada hazırlaşirlar və komandanın bazası orada yerləşir. 2015-ci il heyətinin təqdimat mərasimini paytaxt Lyublyanada, şəhərin simvolu sayılan Şəhər Qalasında keçirdik. Tədbirdə Sloveniya parlamentinin sədri, ölkənin Milli Olimpiya Komitəsinin və idman nazirliyinin rəhbərləri də iştirak etdi. Sloveniyanı seçməkdə isə əsas məqsədimiz bu ölkənin çox gözəl yollarının olması, həmçinin yarışların keçirildiyi Avropa ölkələrinə yaxınlığıdır. Bütün bunlar komandamızın gələcəyi üçün çox vacib amildir.

- Velosiped idmanı həm də ekoloji sağlamlıq deməkdir. Bu baxımdan, federasiya tərəfindən hansı işləri görülmür?

- Həqiqətən də velosiped yalnız idman aləti deyil, həm də eko-

loji bir nəqliyyat vasitəsidir. Bu idmanla daha çox şəhər mərkəzindən kənar, təmiz havada məşğul olurlar. Digər tərəfdən, Avropa Oyunları üçün tikilən idman obyektləri yalnız idman yarışları üçün deyil, həm də paytaxt Bakının gözəlləşməsinə xidmət edir. Ölkə başçısı, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti cənab İlham Əliyevin sözləri ilə desək, Avropa Oyunları təkcə Azərbaycan idman şöhrətini yox, həm də imicini artırmağa xidmət etməlidir. Gəlin baxaq görək, bu obyektlər harada inşa olunub? BMX üçün hazırlanan Veloparkın yerində vaxtilə daş karxanası vardı.

Ötən əsrin 70-ci illərində xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev bu ərazidə park salmağa qərar vermiş və özü də orada ağac əkmişdi. Bu gündə də onun əkdüyü ağaclar həmin əraziyə xüsusi gözəllik verir. Yaxud 20-ci sahədə tikilən İdman Şəhərciyi. Həmin yerdəki Su İdman növləri Kompleksinin ətrafı 3-4 il əvvəl hansı vəziyyətdə idi? Əvvəllər neft tullantıları, çirkab sularının cəmləndiyi bu əraziyə üfunət iyindən əlindən girmək mümkün deyildi. Bu gün isə orada tam təmizlik hökm sürür, ərazidə gözəl istirahət, idman guşəsi yaradılıb. Ən böyük obyektimiz - açılış və bağlanış mərasimində keçiriləcəyi Bakı Olimpiya Stadionunun da tikildiyi ərazinin bir neçə il əvvəlki vəziyyətini paytaxt sakinləri yaxşı xatırlayırlar.

Bütün bunlar hamısı ilk Avropa Oyunlarının xalqımızın gələcəyinə hesablanmış, paytaxtın ekoloji durumunun yaxşılaşdırılmasına xidmət etdiyini göstərən məsələlərdir.

Güləşçilərimiz beynəlxalq turnirdə 53 medal qazanmaqla birinci yerə sahib oldular

Aprelin 16-da Heydər Əliyev adına İdman Arenasında start götürən sərbəst və yunan-Roma güləşi üzrə yeniyetmə və gənclər arasında Azərbaycan Güləş Federasiyasının Kuboku uğrunda ənənəvi beynəlxalq turnir başa çatıb.

Bakıda keçiriləcək ilk Avropa Oyunlarına test xarakteri da-

reza (54 kq, İran), Reza Kibiri (58 kq, İran), David Bakuradze (63 kq, Gürcüstan), Ülvi Qəni-zadə (69 kq, Azərbaycan), Nəzərşah Fərullayev (76 kq, Azərbaycan), Saed Yousifi (85 kq, İran) və Amin Mirzadəh (100 kq, İran) fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıblar. Azərbaycan millisi turnirin ilk gününü 3 qızıl, 8 gümüş və 9 bürünc

barizə aparıb. Gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən yarışda Yerbolat Axmedov (42 kq, Qazaxıstan), Rustambek Yurayev (46 kq, Özbəkistan), Yulomiyev Abdullayev (50 kq, Özbəkistan), Abbas Raxmonov (54 kq, Özbəkistan), Fazil Həsənov (58 kq, Azərbaycan), Qurban Qurbanov (63 kq, Azərbaycan), İsmayıl Abdullayev (69 kq, Azərbaycan), Əhliman Quliyev (76 kq, Azərbaycan), Şeymansur İdrisov (85 kq, Rusiya) və Xasanboy Raximov (100 kq, Özbəkistan) fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıblar.

Aprelin 19-da - turnirin sonuncu günündə gənclər arasında sərbəst güləş üzrə 148 idmançı mübarizə aparıb. Yarışda Zəlimxan Maqomed Sultanov (50 kq, Rusiya), Mahir Əmiraslanov (55 kq, Azərbaycan), Vurğun Əliyev (60 kq, Azərbaycan), Enes Uslu (66 kq, Türkiyə), Murad Süleymanov (74 kq, Azərbaycan), Hacımurad Məhəmmədsoydov (84 kq, Azərbaycan), Givi Matçarəşvili (Gürcüstan, 96 kq), Səid Həmidov (120 kq, Azərbaycan) fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıblar.

Qalib və mükafatçılar Azərbaycan Güləş Federasiyası tərəfindən medal, diplom və pul mükafatı ilə təltif olunublar. Komanda hesabında Türkiyə ikincisi, Rusiya yığması isə üçüncü yeri tutub.

şıyan turnirdə Azərbaycan pəhləvanları ilə yanaşı, Ukrayna, İran, Özbəkistan, Gürcüstan, Slovakiya, Türkmənistan, Macarıstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Rusiya, Belarus və Türkiyə güləşçiləri iştirak ediblər.

Turnirin proqramına əsasən, yarışın ilk günündə 92 yeniyetmə yunan-Roma güləşçisi birincilik uğrunda mübarizə aparıb. Gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən yarışda Elşad Məmmədov (42 kq, Azərbaycan), Giorgi Mefişvili (46 kq, Gürcüstan), Marlan Mukaşev (50 kq, Qazaxıstan), Moxtari Mohamed-

medalla başa vurub.

Turnirin ikinci günündə 102 gənc yunan-Roma güləşçisi birincilik uğrunda mübarizə aparıb. Nofəl Babayev (50 kq, Azərbaycan), Təbriz Yusifzadə (55 kq, Azərbaycan), Levani Kavjaradze (60 kq, Gürcüstan), Ramazi Zoidze (66 kq, Gürcüstan), Burhan Akbudak (74 kq, Türkiyə), İslam Abbasov (84 kq, Azərbaycan), Orxan Nuriyev (96 kq, Azərbaycan) və Zviadi Pataridze (120 kq, Gürcüstan) qızıl medal qazanıblar.

Turnirin üçüncü günündə 128 yeniyetmə sərbəst güləşçi mü-

Vergi işçiləri arasında ənənəvi şahmat turniri

Aprelin 18-də vergi xidməti əməkdaşları arasında ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 92-ci ildönümünə həsr olunmuş 10-cu ənənəvi şahmat turnirinə start verilib. Gənclər və İdman Nazirliyi və Azərbaycan Şahmat Federasiyasının dəstəyi ilə Vergilər Nazirliyi tərəfindən təşkil edilən turnirin açılış mərasimində Vergilər Nazirliyi Aparatının rəhbəri Zeynalabdin Məmməd-zadə bildirib ki, Azərbaycanda şahmatın zəngin inkişaf tarixi vardır və ölkəmizdə böyük şahmatçılar yetişib: «Ölkəmizdə şahmatın sürətlə inkişaf etməsi, şahmatçılarımızın müstəqil dövlətin təmsilçisi kimi beynəlxalq səviyyədə uğurlar qazanması ümummilli lider Heydər Əliyevin ötən əsrin 70-ci illərində ölkəmizə rəhbərlik etməyə başlamasından sonra geniş vüsət alıb. Ulu öndərin respublikamızda rəhbərliyi dövründə şahmatın inkişafına göstərilən diqqət və qayğı nəticəsində ölkənin bir çox şəhər və rayonlarında onlarla şahmat məktəbi və klublar açılıb, şahmata maraqlı kütləvi xarakter alıb və Azərbaycan şahmat məktəbi formalaşmağa başlayıb».

Z.Məmmədov qeyd edib ki, hazırda Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində ölkə-

mizdə şahmat yüksək inkişaf səviyyəsindədir. Dövlət başçısının 2009-cu ildə respublikamızda şahmatın inkişaf etdirilməsi haqqında imzaladığı sərəncam bu idman növünə olan marağı daha da artırıb. Şahmat məktəblərinin yenidən qurulması və bu sahəyə dövlət qayğısının artması Azərbaycanda şahmatın inkişafına güclü tökülən və, höyata keçirilən müvafiq tədbirlər nəticəsində şahmatçılarımızın beynəlxalq yarışlarda qazandıqları nailiyyətlərin sayı gündən-günə artır, öld edilən uğurlar, dünya və Avropa çempionatlarında, beynəlxalq turnirlərdə qazanılan qələbələr respublikamızın gəncləri arasında bu idman növünə marağı daha da artırır. Hazırda respublikada

fəaliyyət göstərən 65 uşaq-gənclər şahmat məktəbində və klublarda 40 minə yaxın uşaq və yeniyetmə məşğul olur.

Bildirilib ki, iki dəfə ardıcıl olaraq Avropa çempionu olmuş Azərbaycan artıq nüfuzlu beynəlxalq şahmat yarışlarına da ev sahibliyi etməyə başlayıb. Bu günlərdə Şəmki şəhərində Vüqar Həşimovun xatirəsinə həsr olunmuş ikinci beynəlxalq turnir keçirilir, 2016-cı ildə isə ölkəmizdə ilk dəfə olaraq Şahmat Olimpiadasının keçirilməsi planlaşdırılır.

Turnirdə vergi orqanlarının bütün struktur bölmələrinin əməkdaşları iştirak edir. Olimpiya sistemi üzrə keçirilən yarışa may ayının 2-də yekun vurulacaq.

«ShamkirChess 2015» superturniri

Şamkirdə Avropa çempionu, beynəlxalq qrossmeyster Vüqar Həşimovun xatirəsinə həsr olunmuş sayca ikinci «ShamkirChess 2015» beynəlxalq superturnir davam edir.

Turnirin əvvəlindən gözəl oyun nümayiş etdirən amerikalı qrossmeyster Uesli So dördüncü turda

Azərbaycan şahmatçısı Rauf Məmmədovu məğlub edərək liderliyini qoruyub. Bu turdan sonra turnir cədvəlində iştirakçıların vəziyyət belədir: Uesli So - 3,5, Maqnus Karlsen - 3, Vladimir Kramnik - 2,5, Vişvanatan Anand, Maksim Vaşve-Laqrav - hərəyə 2, Aniş Giri, Fabiano Karuana, Rauf Məmmədov və Şəh-

riyar Məmmədov - hərəyə 1,5, Maykl Adams - 1xal.

Beşinci turda V.Anand - U.So, M.Karlsen - Vaşve-Laqrav, Ş.Məmmədov - V.Kramnik, F.Karuana - A.Giri, R.Məmmədov - M.Adams partiyaları oynanılacaq. Qeyd edək ki, turnir aprelin 26-dək davam edəcək.